



Uitbreiding zandwinning Amerika te Een

Natuurtoets Wet natuurbescherming

K3Delta

19 januari 2022

Project
Opdrachtgever

Uitbreiding zandwinning Amerika te Een
K3Delta

Document
Status
Datum
Referentie

Natuurtoets Wet natuurbescherming
Definitief 02
19 januari 2022
120355/22-000.661

Projectcode
Projectleider
Projectdirecteur

120355
[Redacted]
[Redacted]

Auteur(s)
Gecontroleerd door
Goedgekeurd door
Paraaf

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
[Redacted]
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.
© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Huidige situatie, huidige vergunde situatie, beoogde (eind)situatie en beoogde uitvoeringssituatie	6
1.3	Onderzoeksgebied	12
1.4	Leeswijzer	13
2	PLANGEBIED	14
2.1	Beschrijving	14
2.2	Werkzaamheden	15
3	TOETSINGSKADER	18
3.1	Wet natuurbescherming	18
3.1.1	Gebiedsbescherming	18
3.1.2	Soortenbescherming	18
3.2	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	20
4	GEBIEDSBESCHERMING	22
4.1	Natura 2000 (Wet natuurbescherming)	22
4.1.1	Gegevens	22
4.1.2	Effecten en conclusie	23
4.2	Natuurnetwerk Nederland (NNN)	24
4.2.1	Gegevens	24
4.2.2	Effecten & conclusie	25
5	SOORTENBESCHERMING	27
5.1	Methode	27
5.2	Beschrijving per soortgroep	27
5.2.1	Planten	27
5.2.2	Grondgebonden zoogdieren	29
5.2.3	Vleermuizen	31

5.2.4	Vogels	33
5.2.5	Amfibieën	36
5.2.6	Reptielen	38
5.2.7	Vis	40
5.2.8	Vlinders, libellen en andere ongewervelden	41
5.2.9	Zorgplicht	41
6	SAMENVATTING	42
6.1	Gebiedsbescherming	42
6.2	Soortenbescherming	43
7	LITERATUUR	46
	Laatste pagina	46
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Instandhoudingsdoelstellingen Bakkeveense duinen	1
II	Instandhoudingsdoelstellingen Fochteloërveen	1
III	Instandhoudingsdoelstellingen Norgerholt	1
IV	Instandhoudingsdoelstellingen Leekstermeergebied	1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Nabij de provinciegrens van Groningen, Friesland en Drenthe, ten noordwesten van het buurtschap Een, gemeente Noordenveld (Drenthe) ligt de actieve zandwinplas Amerika, welke al circa 40 jaar een centrale zandwinningplaats voor ophoogzand is. Het zand vormt een stabiele basis voor de wegen- en huizenbouw en wordt onder andere ook gebruikt bij de aanleg van sportparken en paardenbakken in de regio.

K3Delta BV (voorheen Delgromij), hierna te noemen K3, is eigenaar en exploitant van de zandwinplas in Amerika. Met de operationele zandwinning op deze locatie voorziet K3 in de regionale vraag naar ophoogzand met een gemiddelde jaarlijkse afzet van circa 100.000-150.000 m³. Op dit moment heeft K3 al te maken met een toenemende vraag van circa 200.000 m³ per jaar. Ook in de komende jaren blijft de vraag naar ophoogzand in de regio hoog. Doordat het aantal zandwinningen in de regio afloopt en zandwinning in het Nederlandse deel van de Eems-Dollard sinds 2000 niet meer is toegestaan, dreigt er een schaarste aan bouwstofgrondstoffen (waaronder ophoogzand) in de regio te ontstaan. Om ook in de toekomst te kunnen voorzien in de regionale vraag naar ophoogzand, wil K3 uitbreiden om aan de behoefte aan ophoogzand te voldoen.

Gelijktijdig met de uitbreiding van de zandwinning wil K3 ook de natuur in het gebied ontwikkelen en een maatschappelijke meerwaarde realiseren. Om een optimale inpassing tot stand te brengen is een ontwikkelingsvisie opgesteld die een mogelijk integraal eindbeeld schetst. Op hoofdlijnen betreft dit ontwerp een uitbreiding van de actieve zandwinning met 30 ha en bijkomend 10 ha nieuwe natuur.

De agrarische percelen worden momenteel gebruikt als weiland en akkerland (mais, aardappelen). Een deel van het terrein ligt braak. Voor de uitbreiding van de zandwinplas wordt een watergang verlegd en worden enkele delen van de bosschage langs de westzijde van de huidige winput gekapt om een verbinding te maken tussen de huidige en de nieuwe zandwinplas.

In opdracht van K3 is door Witteveen+Bos een ecologische quickscan uitgevoerd ten behoeve van het uitbreiden van de zandwinning bij Amerika. De geplande werkzaamheden voor de uitbreiding van de bestaande zandwinning kunnen negatieve effecten hebben op beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied. In deze quickscan worden mogelijke effecten op aanwezige beschermde natuurwaarden door de geplande werkzaamheden beoordeeld en getoetst. Naast het bepalen van de effecten van het voornemen op beschermde soorten, worden ook de juridische consequenties en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen, zoals een ontheffingsaanvraag en eventuele mitigerende en/of compenserende maatregelen, inzichtelijk gemaakt. Het doel van deze quickscan is om te toetsen:

- welke effecten de werkzaamheden aan de uitbreiding van de huidige zandwinning hebben op:
 - beschermde gebieden (Natura 2000) in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb);
 - beschermde soorten in het kader van de Wnb;
 - het Natuurnetwerk Nederland (NNN).
- wat de consequenties van deze mogelijke effecten zijn in het kader van de natuurwetgeving en het natuurbeleid (ontheffings- en/of vergunningaanvraag in combinatie met mitigerende/compenserende maatregelen).

Effecten van de gebruiksfase zijn wel beoordeeld. Echter vindt er geen significant verschil in gebruik van het plangebied en de directe omgeving plaats na afronding van de werkzaamheden, in vergelijking met de huidige situatie. De werkzaamheden tijdens het zandwinnen in de nieuwe zandwinplas (zandtransport en baggerinstallatie midden op de plas) veroorzaken een vergelijkbare verstoring van de omgeving als het huidige agrarische gebruik. Hierdoor zijn negatieve effecten op beschermde natuurwaarden in de gebruiksfase uit te sluiten.

Er is uitgegaan van een uitbreiding van de zandwinplas Amerika conform de variant Natuur+ (VKA), zie afbeelding 1.1.

Afbeelding 1.1 Variant Natuur+ (VKA) uitbreiding zandwinning Amerika



1.2 Huidige situatie, huidige vergunde situatie, beoogde (eind)situatie en beoogde uitvoeringssituatie

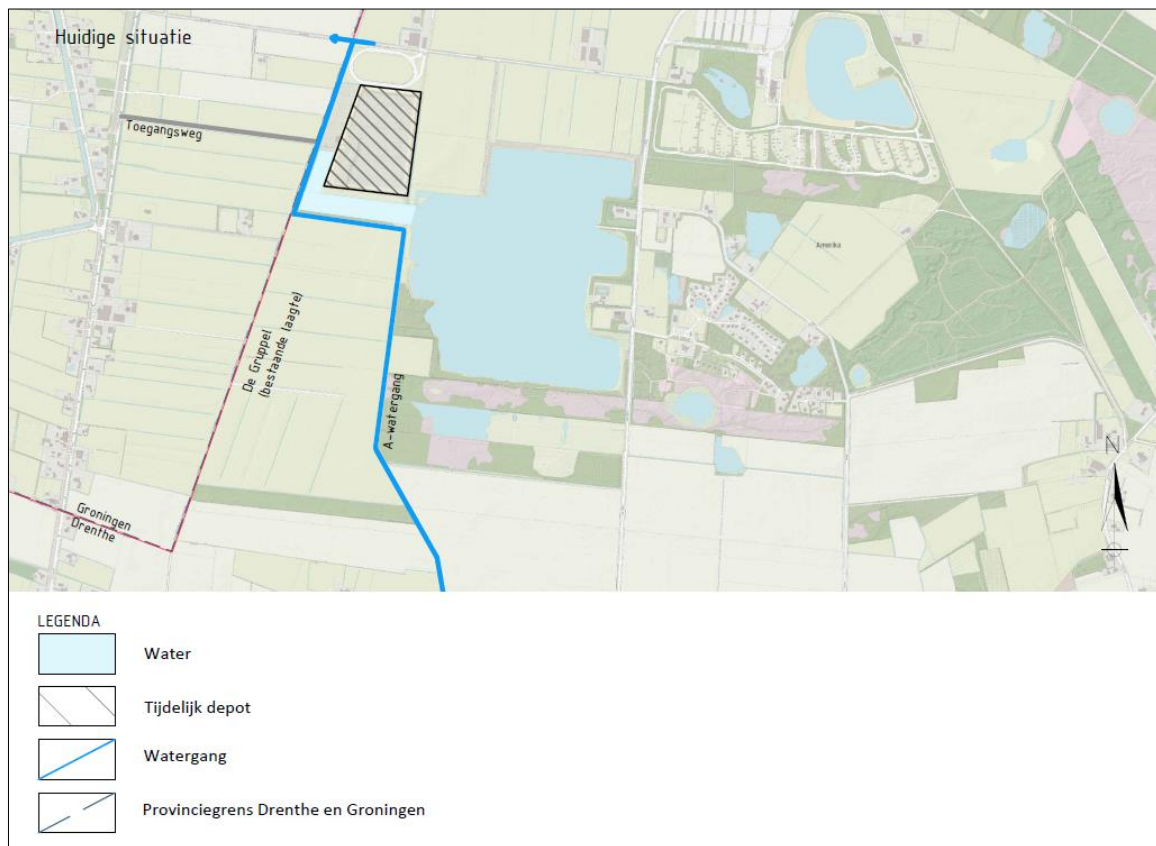
Huidige situatie

In de huidige situatie is zandwinplas Amerika gesitueerd zoals weergegeven zie afbeelding 1.2. Aan de noordwestzijde van de zandwinplas ligt een zogenoemd ontwateringsdepot voor de opslag van zand ter grootte van ruim 6 ha (capaciteit voor circa 300.000 m³ zand). Het depot is omgeven door 6 m hoge depotwallen (met daarbovenop een windbreekscherm) om verstuiving van zand - en daarmee overlast voor de omgeving – zoveel mogelijk te voorkomen. Direct aan de westzijde is een werkkerrein gelegen met een weegbrug, weegunit, directieverblijf (bouwkeet), loods en oppervlakteverharding. Een eigen ontsluitingsweg tussen de agrarische percelen verbindt het depot met De Haspel Boven (N979); een provinciale weg die belangrijk is voor de gebiedsontsluiting.

Aan de westzijde van de zandwinplas en het depot ligt de Noordenveldsewijk; een (gehoekte) A-watergang die belangrijk is voor het functioneren van het regionale watersysteem. Halverwege de zandwinplas is een overlaat aanwezig, die conform eerdere afspraken met de provincie Drenthe vanaf waterstanden van

NAP +3,90 m afwatert op de Noordenveldsewijk. Deze overlaat heeft alleen een functie bij (extreem) natte omstandigheden.

Afbeelding 1.2 Huidige situatie zandwinplas Amerika. De lichtblauwe contour nabij het depot betreft inmiddels ook water

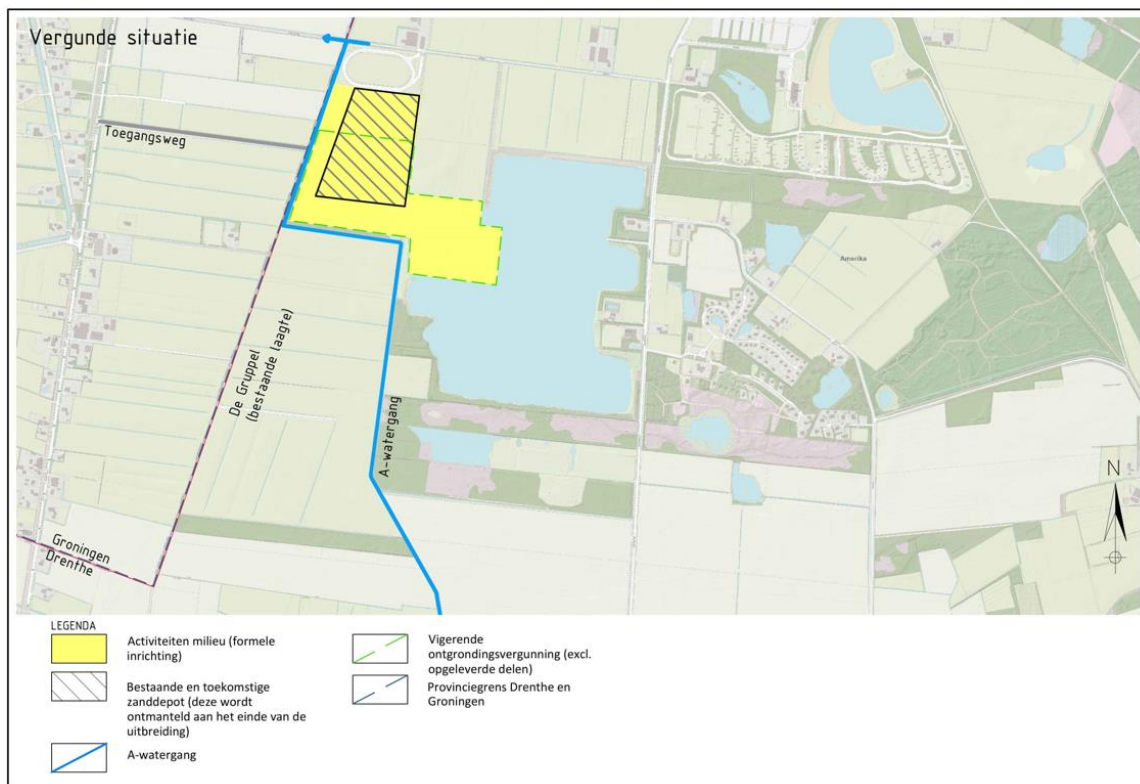


Vergunde situatie

De huidige (van kracht zijnde) ontgrondingsvergunning ziet – exclusief opgeleverde delen – toe op het noordwestelijke deel van de plas en de zuidelijke helft van het depot. Uit deze vergunning kan nog circa 400.000 m³ zand worden gewonnen, waarvan het merendeel onder het huidige depot ligt. De vergunning heeft een looptijd tot en met 1 januari 2026. Let wel: het activiteitengebied (dus de formele inrichting conform de vergunning op grond van de Wet milieubeheer) is ruimer dan de contour van de ontgrondingsvergunning. Het activiteitengebied omvat namelijk de contour van de vigerende ontgrondingsvergunning, het gehele depot met aangrenzende zone en de bestaande ontsluitingsweg naar de N979. Zowel de contour van de ontgrondingsvergunning (stippellijn) als het activiteitengebied (gele contour) is weergegeven in afbeelding 1.3.

Gelet op de beoogde uitbreiding van de zandwinning is het niet wenselijk om het bestaande depot te ontmantelen ten faveure van de winning van het laatste zand uit de huidige ontgrondingsvergunning. Het zorgvuldig opgebouwde depot inclusief voorzieningen zoals grondwallen met stuifschermen, de weegbrug, het werkterrein en de toegangsweg zouden dan immers elders opnieuw opgebouwd moeten worden.

Afbeelding 1.3 Vergunde situatie zandwinning Amerika

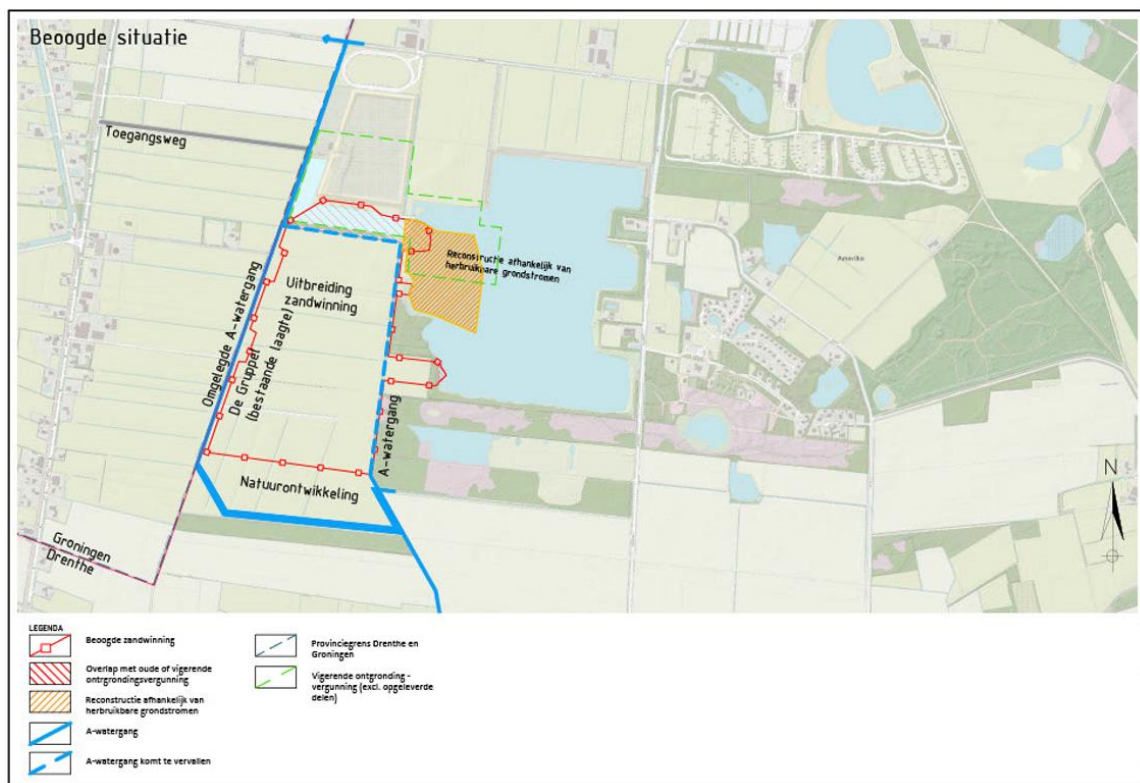


Beoogde eindsituatie

De beoogde uitbreiding van zandwinning Amerika ziet toe op een uitbreiding in zuidwestelijke richting, bestaande uit circa 30 ha water met natuurvriendelijke oevers en aan de zuidzijde circa 10 ha natuurontwikkeling (zie afbeelding 1.4). In lijn met de bestaande zandwinplas is de uitbreiding ontworpen op een diepte van NAP -15 m (= 20 m diep). Bij de natuurontwikkeling is hoogstens sprake van het oppervlakkig afgraven van de voedselrijke bovengrond en het gedeeltelijk ontgraven van de leem ten behoeve van structuurvariatie (onder andere het graven van een slenk). Hierdoor kan zich een natuurlijke vegetatie ontwikkelen, variërend van droge tot vochtige heide. Het hele gebied wordt landschappelijk ingepast met de aanplant van struwelen, bosschages en houtwallen. Tevens wordt het gebied geschikt voor extensieve recreatie (wandelen, mountainbiken en natuurbeleving).

Een deel van de Noordenveldsewijk (A-watergang) komt door de uitbreiding van de zandwinning te vervallen. Voor het functioneren van het regionale watersysteem wordt deze watergang omgelegd naar de westzijde van de uitbreidingslocatie, gelijk aan het tracé van De Gruppel (een bestaande laagte in het landschap). Dit betreft tevens de provinciegrens van Drenthe met Groningen.

Afbeelding 1.4 Beoogde eindsituatie uitbreiding zandwinning Amerika



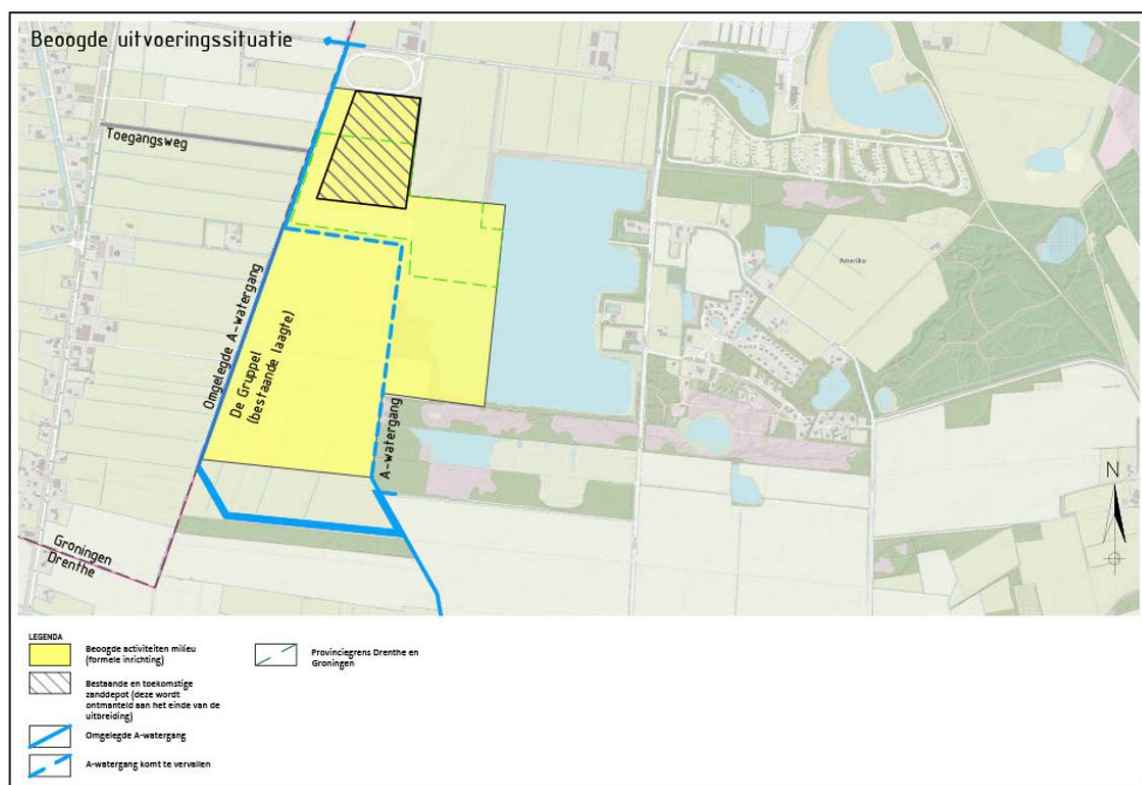
Beoogde uitvoeringssituatie (tijdelijk)

In de tijdelijke uitvoeringssituatie ziet het activiteitengebied om tot de herinrichting te komen toe op een groter gebied dan de uitbreidingslocatie. Voor de uitbreiding wordt immers ook gebruik gemaakt van het bestaande depot, het werkterrein en de ontsluitingsweg. Dit gebied staat gelijk aan het activiteitengebied, waarvoor een veranderingsvergunning wordt aangevraagd (voorheen milieuvergunning, tegenwoordig omgevingsvergunning voor het onderdeel milieu). Het betreft immers een formele inrichting in het kader van de Wet milieubeheer, zoals weergegeven op afbeelding 1.5

Voorafgaand aan de uitbreiding van de zandwinning wordt de Noordenveldsewijk (A-waterring) omgelegd naar de westzijde van het uitbreidingsgebied, gelijk aan het tracé van De Gruppel (een bestaande laagte in het landschap). Hiermee is het functioneren van het regionale watersysteem - en dus ook de afvoer van overtollig (regen)water - ook tijdens de uitvoering van het project geborgd.

De uitbreiding van de zandwinning is gestoeld op een geprognostiseerde afvoer van ruim 3 miljoen m³ ophoozand, waarmee voor een periode van 15 jaar in de regionale vraag kan worden voorzien. Het nog te realiseren deel van de vigerende ontgrondingsvergunning (met name onder het depot) vervalt in de nieuwe ontgrondingsvergunning, zodra deze definitief en onherroepelijk is. Hiermee is dan sprake van één integrale vergunning. De beoogde activiteiten en bijbehorende afzet van zand is vergelijkbaar met de huidige (vergunde) situatie.

Afbeelding 1.5 Beoogde uitvoeringssituatie uitbreiding zandwinning Amerika

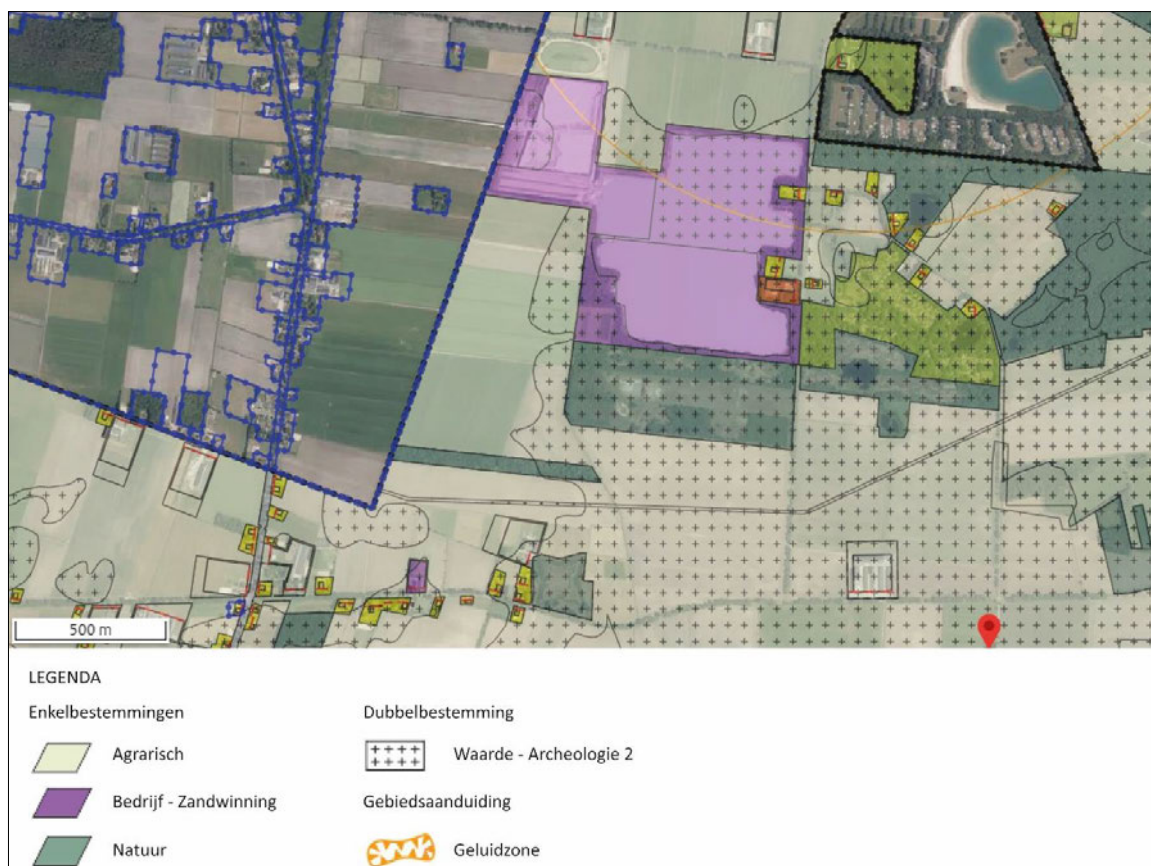


Benodigde wijziging planologisch regime

Om de uitbreiding van de zandwinning planologisch mogelijk te maken, dient het huidige bestemmingsplan te worden gewijzigd. De voor de uitbreiding beoogde percelen hebben in het huidige bestemmingsplan van de gemeente Noorderveld een agrarische bestemming (zie afbeelding 1.6). Deze agrarische percelen krijgen in het nieuwe bestemmingsplan de bestemming 'Bedrijf – Zandwinning' en 'Natuur'. De bestemming van de bestaande plas wordt grotendeels gewijzigd naar 'Natuur', zodat er in feite sprake is van een verlegging van de bedrijfsbestemming. Het beoogde bestemmingsplan is afgebeeld op afbeelding 1.7.

De effectonderzoeken voor de verschillende procedures richten zich in veel gevallen op een kleiner gebied dan de bestemmingsplancontour. De bestemming van de huidige plas wordt weliswaar grotendeels gewijzigd (en er wordt geen zand meer gewonnen), maar in de werkelijkheid vinden er geen veranderingen meer plaats.

Afbeelding 1.6 Uitsnede van het huidige bestemmingsplan 'Buitengebied Noordenveld' met een luchtfoto als ondergrond



Afbeelding 1.7 Het beoogde bestemmingsplan. Het gedeelte dat in het huidige bestemmingsplan al de enkelbestemming 'Bedrijf – Zandwinning' heeft, is met een witte arcering aangegeven



1.3 Onderzoeksgebied

In afbeelding 1.8 is het onderzoeksgebied voor de Natuurtoets weergegeven. Het onderzoeksgebied ziet toe op het voor de zandwinning beoogde activiteitengebied.

Afbeelding 1.8 Onderzoeksgebied uitbreiding bestaande zandwinning Amerika



1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het plangebied en de geplande werkzaamheden. Hoofdstuk 3 gaat in op het toetsingskader in relatie tot de natuurwet- en regelgeving. In hoofdstuk 4 wordt verkend of er effecten zijn te verwachten op beschermde gebieden die vallen binnen de Wet natuurbescherming (Wnb). Hoofdstuk 5 beschrijft per soortgroep of er in of nabij het plangebied beschermde soorten aanwezig zijn en wat de effecten van het voornemen op deze beschermde soorten Wnb zijn. In hoofdstuk 6 wordt een samenvatting gegeven. In hoofdstuk 7 is de geraadpleegde literatuur weergegeven.

2

PLANGEBIED

2.1 Beschrijving

In de kop van Drenthe bevindt zich nabij het buurtschap Amerika de bestaande zandwinning 'Amerika'. Amerika ligt te midden van de vier dorpen Norg, Roden, Leek en Haulerwijk. Er wordt ophoogzand gewonnen, wat onder andere gebruikt wordt bij de wegenbouw, woningbouw en de aanleg van sportparken en paardenbakken (afbeelding 2.1).

Afbeelding 2.1 Locatie van het plangebied



Het plangebied is gelegen ten westen van de zandwinplas genaamd Amerika, en bestaat uit een intensief beheerd gebied met landbouwpercelen en een aangrenzend bosperceel. Het agrarische gebied is doorsneden met sloten met een steil talud (afbeelding 2.2). De percelen binnen het agrarische gebied bestaan voornamelijk uit mais- en aardappelakkers en hooilanden.

Afbeelding 2.2 Impressie van het plangebied



2.2 Werkzaamheden

Ter hoogte van het plangebied zal de bovengrond (teelaardelaag) ontgraven worden. De teelaardelaag zal worden verplaatst naar de zuidrand van de locatie voor onder andere natuurlijke inrichting van de plas na zandwinning. Na het verwijderen van de teelaardelaag zal er zandwinning plaatsvinden tot een diepte van circa 15 m onder maaiveld.

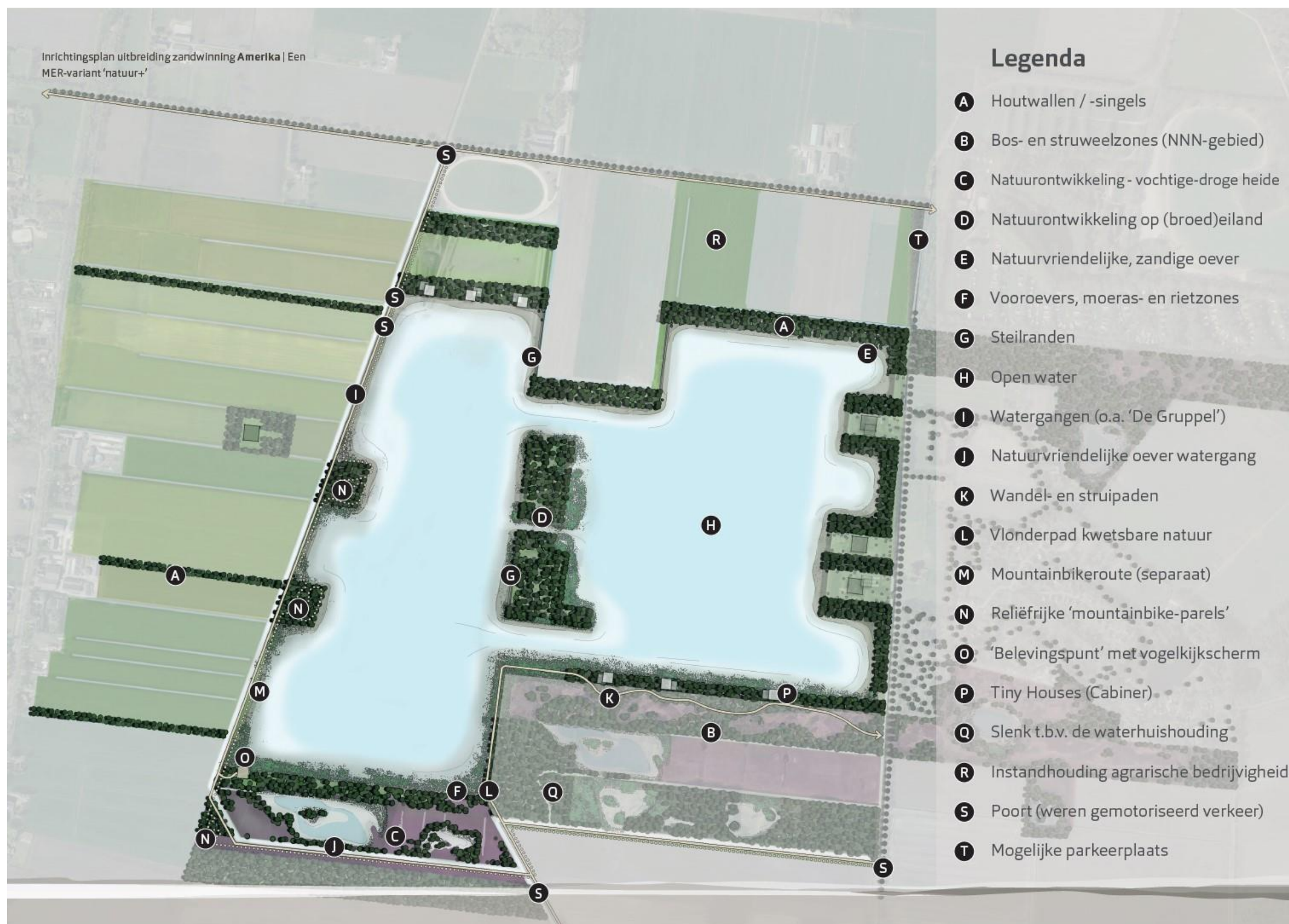
Overige werkzaamheden in het kader van de uitbreiding van de zandwinningplas bestaan uit het graven van twee doorgangen, welke de bestaande plas met de uitbreiding verbinden (afbeelding 2.3). Ook moet een bestaande watergang in het gebied worden verlegd. Voor de meest zuidelijke doorgang moet er een klein stukje bos gekapt worden. Dit resulteert in het ontstaan van een eiland in de zandwinningplas.

Tevens wordt er nieuwe natuur gerealiseerd, zoals te zien is op afbeelding 2.3. De bospercelen ten noorden, zuiden en westen van de nieuwe plas worden aangelegd en zo ingericht dat deze aansluiten op de bestaande natuur in de omgeving. Tevens worden er enkele maatregelen genomen om de beleefbaarheid van de natuur rond de plas te verhogen. Zo worden er enkele belevingspunten (vogelkijkschermen) geplaatst en wordt er een mountainbikeroute en een vlonderpad aangelegd (afbeelding 2.3). De mountainbikeroute en het vlonderpad worden buiten de bestaande kwetsbare natuur aangelegd.

De aanleg van de tiny houses is geen onderdeel van de scope van dit onderzoek, omdat het een slechts een idee is voor de toekomst. Indien realisatie wordt geconcretiseerd, dan moet het effect van de aanleg van deze tiny houses middels een vervolgonderzoek worden bepaald.

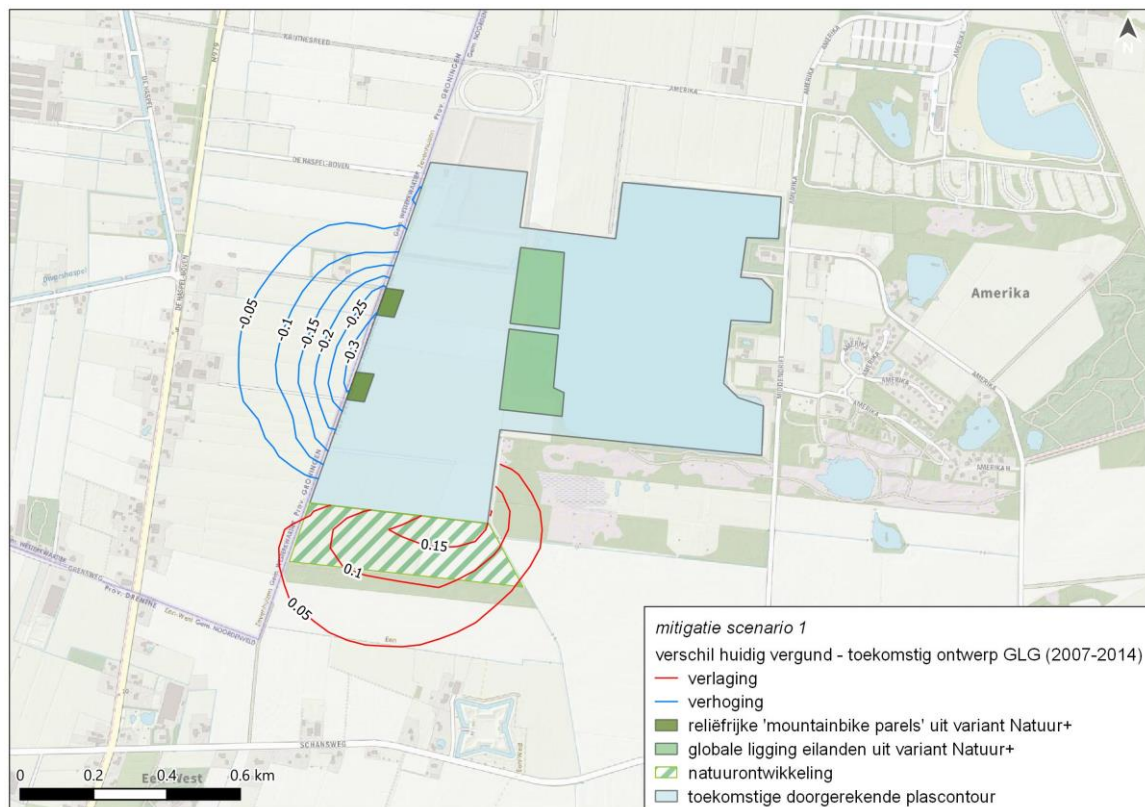
Het materieel wat voorzien is de geplande werkzaamheden uit te voeren bestaat uit een hydraulische graafmachine, zandwinzuiger met (drijvende) persleiding, shovel, vrachtwagens/grondkippers en mogelijk een bulldozer.

Afbeelding 2.3 Het ontwerp van de nieuwe zandwinplas



Het realiseren van de uitbreiding van de bestaande plas zorgt voor een verandering in de grondwaterspiegel, dit staat uitgewerkt in het rapport 'Geohydrologische analyse en grondwatermodellering'. Afbeelding 2.4 laat zien dat het uitbreiden van de bestaande plas geen negatieve effecten heeft op de verdrogingsgevoelige natuur (droge heide, zuur ven en hoogveen vennen) ten zuiden van de huidige zandwinplas. Afbeelding 2.4 laat zien dat de waterstand ter hoogte van de kwetsbare percelen niet wordt aangetast en er zodoende geen verdroging optreedt. De daling van 0,05 m van de gemiddelde laagste grondwaterstand (GLG) valt buiten de verdrogingsgevoelige natuurpercelen.

Afbeelding 2.4 GLG-verschilcontouren huidige vergunde situatie en voorgenomen uitbreiding



TOETSINGSKADER

3.1 Wet natuurbescherming

3.1.1 Gebiedsbescherming

In hoofdstuk 2 van de Wnb zijn de bepalingen voor gebiedsbescherming vastgelegd. De regels hebben als doel het beschermen en in stand houden van natuurgebieden met bijzondere of kwetsbare waarden. Hiermee zijn internationale verplichtingen uit de Vogelrichtlijn (VR) en Habitatrichtlijn (HR), maar ook verdragen als bijvoorbeeld het Verdrag van Ramsar (Wetlands) in nationale regelgeving verankerd.

Nederland past een vergunningstelsel toe bij de bescherming van Natura 2000-gebieden. Projecten of andere handelingen, die gelet op de instandhoudingdoelen (IHD), verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied, zijn volgens artikel 2.7, lid 2 van de Wnb vergunningsplichtig. Voor elke ontwikkeling in of nabij een Natura 2000-gebied dient te worden beoordeeld of kan worden uitgesloten dat de werkzaamheden/ontwikkeling een significant negatief effect hebben op de beschermde natuurwaarden in het betreffende gebied. Indien significant negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, dient een 'passende beoordeling' te worden uitgevoerd. Kunnen dergelijke significante effecten wel worden uitgesloten, maar kan er wel enige verslechtering plaatsvinden, dan is een verslechteringstoets vereist.

In het geval de passende beoordeling niet de zekerheid verschaft dat er geen sprake is van een aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied, moet de vergunning, c.q. de instemming, worden geweigerd, tenzij aan de 'ADC-criteria' voldaan wordt. Dit betekent dat er geen alternatieven zijn (A), er sprake is van bij de wet genoemd belang (D) en dat door compensatie de algehele samenhang van het Natura 2000-netwerk gewaarborgd blijft (C).

Effecten op Natura 2000-gebieden worden beoordeeld aan de hand van de IHD die in de aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden zijn vastgesteld. IHD betreffen zowel habitattypen als habitat- en vogelsoorten. In het kader van de alternatievenafweging wordt beoordeeld of er onderscheid is in de mate waarin de verschillende alternatieven effect hebben op de IHD en of er voor de verschillende alternatieven de kans bestaat dat significant negatieve effecten optreden.

3.1.2 Soortenbescherming

Onder de Wnb bestaat de soortenbescherming uit drie beschermingsregimes: een beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten (art. 3.1), Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) en 'Andere soorten' (art. 3.10). Voor ieder van deze regimes gelden afzonderlijke verbodsbepalingen. In de navolgende paragrafen worden de verbodsbepalingen waaraan getoetst wordt, toegelicht.

Vogelrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Vogelrichtlijnsoorten heeft betrekking op de soorten zoals aangeduid in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Dit betreft alle van nature in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied. Voor vogelsoorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden opzettelijk vogels te doden of te vangen;
- het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten weg te nemen;
- het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
- het is verboden vogels opzettelijk te storen.

Het laatste verbod is echter niet aan de orde indien kan worden onderbouwd dat de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Het bepalen of sprake is van een wezenlijke invloed is per soort en per situatie maatwerk.

De meeste vogelsoorten maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de hiervoor beschreven verbodsbepalingen van de Wnb. Voor deze soorten is geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mogen deze nesten worden verwijderd of verplaatst, tenzij in specifieke situaties er een ecologisch zwaarwegend belang is om nesten die normaliter niet jaarrond beschermd zijn toch jaarrond te beschermen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer door een ingreep een groot deel van de nestgelegenheid van een bepaalde populatie dreigt te verdwijnen. Voor het verstoren van vogels (in het broedseizoen) is het verkrijgen van een ontheffing in principe niet mogelijk omdat bijna altijd een alternatief voorhanden is, namelijk werken wanneer geen broedende vogels aanwezig zijn. De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is.

De verbodsbepalingen van de Wnb zijn altijd relevant voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Jaarrond beschermde nesten zijn:

- nesten die buiten het broedseizoen worden gebruikt als vaste rust- en verblijfplaats (bijvoorbeeld steenuil);
- nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (bijvoorbeeld roek, gierzwaluw en huismus);
- nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (bijvoorbeeld ooievaar, kerkuil en slechtvalk);
- vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijvoorbeeld boomvalk, buizerd en ransuil).

Habitatrichtlijnsoorten

Het beschermingsregime voor Habitatrichtlijnsoorten heeft betrekking op in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn. De verbodsbepaling voor planten heeft betrekking op soorten (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) uit bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern.

Voor deze dieren en planten van de Habitatrichtlijn gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;
- het is verboden dieren opzettelijk te verstoren;
- het is verboden eieren opzettelijk te vernielen of te rapen;
- het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden planten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Als deze verbodsbepalingen voor deze soorten worden overtreden, moet een ontheffing van de Wnb worden aangevraagd.

'Andere soorten'

Het beschermingsregime voor de 'Andere soorten' heeft betrekking op de soorten uit bijlage A en B bij de Wnb. Hierin zijn lijsten met overige plant- en diersoorten opgenomen die, buiten de Vogel- en Habitatrichtlijn om, nationaal beschermd worden. Voor deze soorten gelden de volgende verbodsbepalingen:

- het is verboden dieren opzettelijk te doden of te vangen;

- het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
- het is verboden vaatplanten opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Binnen de soortenlijsten in bijlage A en B bij de Wnb is geen onderscheid gemaakt tussen licht en zwaar beschermde soorten. Zowel het Ministerie van LNV als de provincies zijn bevoegd om binnen deze lijsten soorten aan te wijzen waarvoor een vrijstelling geldt of waarvoor aangepaste voorwaarden gelden in het geval van een ontheffingsaanvraag.

Als er sprake is van een overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten is een ontheffing van de Wnb nodig.

Zorgplicht

In artikel 1.11 lid 1 en lid 2 van de Wnb is de zorgplicht beschreven: 'Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor in het wild levende dieren en hun directe leefomgeving. Eenieder laat handelingen na, waarvan redelijkerwijs te vermoeden is, dat ze nadelig zijn voor in het wild levende dieren. Als dat nalaten in redelijkheid niet gevergd kan worden, dienen de gevolgen van dat handelen voor die dieren zoveel mogelijk voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt te worden'. De zorgplicht geldt altijd.

3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Natuurnetwerk Drenthe

Het Natuurnetwerk Nederland (voormalig ecologische hoofdstructuur; EHS, genoemd) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Door natuur te verbinden blijft diversiteit behouden en verkleint de kans op uitsterven van soorten.

Begrenzing en wezenlijke kenmerken en waarden

De wezenlijke kenmerken en waarden van een NNN-gebied zijn van belang bij het bepalen of ruimtelijke initiatieven doorgang kunnen vinden. In beginsel geldt de regel dat geen bestemmingswijzigingen mogelijk zijn als daardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied (per saldo) significant worden aangetast. Om te kunnen bepalen of de wezenlijke kenmerken en waarden van een gebied significant worden aangetast, moet het bevoegd gezag erop toezien dat hiernaar door de initiatiefnemer onderzoek wordt verricht. Om een zorgvuldige afweging te kunnen maken heeft de provincie de te behouden wezenlijke kenmerken en waarden per gebied gespecificeerd in het Natuurbeheerplan.

Nee, tenzij-principe

Het NNN wordt beschermd op grond van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Drenthe. De regels ter bescherming van het natuurnetwerk Drenthe zijn te vinden in artikel 3.34 van de provinciale omgevingsverordening Drenthe. Voor deze gronden geldt dat een bestemmingsplan geen bestemmingen en regels bevat die omzetting naar de natuurfunctie onomkeerbaar belemmeren en de wezenlijke kenmerken en waarden van de Ecologische Hoofdstructuur en de Ecologische Verbindingszone significant aantasten.

Bij nieuwe ontwikkelingen in het NNN moet getoetst worden of er sprake is van significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN. Wordt significante aantasting aangetoond, dan is de ontwikkeling niet mogelijk, tenzij er sprake is van:

- 1 er sprake is van een groot maatschappelijk belang;
- 2 er geen reële andere mogelijkheden zijn; en
- 3 de negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd waarbij:
 - de compensatie niet mag leiden tot een nettoverlies van areaal, samenhang en kwaliteit van de wezenlijke waarden en kenmerken; en
 - de compensatie plaatsvindt:

- in Natuurnetwerk Nederland wanneer deze gronden beleidsmatig niet zijn aangeduid als natuur, inclusief nieuwe natuur;
- aansluitend aan of, als dat niet mogelijk is, nabij Natuurnetwerk Nederland;
- door realisering van kwalitatief gelijkwaardige waarden of fysieke compensatie op afstand van het gebied; of
- op financiële wijze.

In aanvulling op het eerste lid kan het ruimtelijk plan hier alleen in voorzien indien in het ruimtelijk plan wordt opgenomen:

- op welke wijze schade aan Natuurnetwerk Nederland zoveel mogelijk wordt voorkomen en resterende schade wordt gecompenseerd.

Hoe wordt geborgd dat de maatregelen ten behoeve van de compensatie als bedoeld onder het eerste lid, onder c, sub 1, daadwerkelijk wordt uitgevoerd en de wijze waarop die compensatie duurzaam is verzekerd.

4

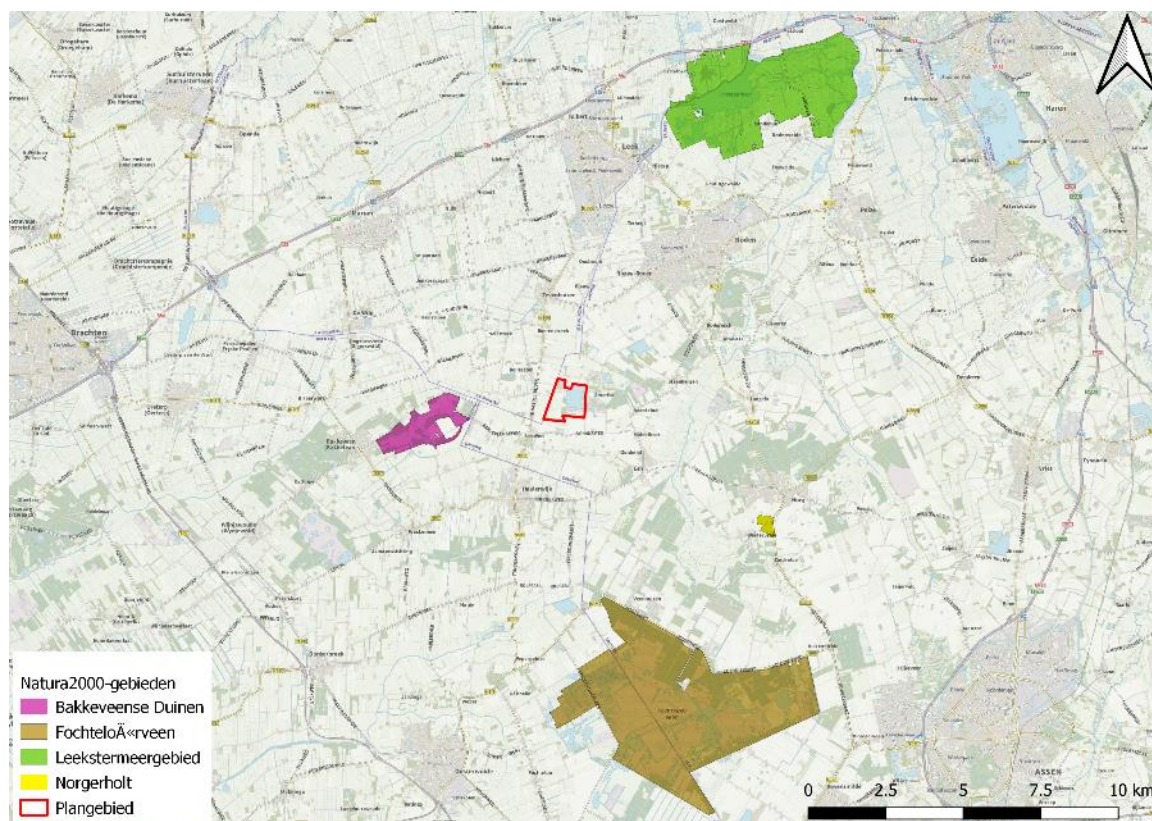
GEBIEDSBESCHERMING

4.1 Natura 2000 (Wet natuurbescherming)

4.1.1 Gegevens

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Bakkeveense Duinen, op circa 2,5 km ten westen van het plangebied (afbeelding 4.1). Dit gebied heeft de status van Habitatrichtlijn gebied [lit. 1]. Op iets grotere afstand (6 km) ten zuiden van het plangebied, ligt het Natura 2000-gebied Fochteloërveen. Dit heeft de status van Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn gebied [lit. 1]. Op 6,5 km afstand ten zuidoosten ligt het Natura 2000-gebied Norgerholt (Habitatrichtlijn gebied; [lit. 1]). Op 8,3 km afstand ligt het Natura 2000-gebied Leekstermeergebied, wat is aangewezen als Vogelrichtlijngebied [lit. 1].

Afbeelding 4.1 Ligging verschillende Natura 2000-gebieden in de buurt van de bestaande plas en het plangebied [lit. 2]



Hieronder wordt per Natura 2000-gebied een korte beschrijving gegeven van het gebied en van relevante aandachtspunten met betrekking tot het gebied.

Bakkeveense Duinen

De Bakkeveense Duinen, circa 2,5 km ten westen van het plangebied is aangemeld als Habitatrictlijngebied ter bescherming van karakteristieke heide vegetaties en voedselarme, schrale graslanden van droge landduinen met open grasland en heide. [lit. 1]. Een overzicht van deze habitattypen en soorten, en hun landelijke staat van instandhouding en doelstelling staat in bijlage I.

Fochteloërveen

Fochteloërveen (6 km zuidelijk) is aangewezen als habitat- en vogelrichtlijngebied ter bescherming van het oorspronkelijke hoogveen gebied. Door beheersmaatregelen heeft het gebied nu een relatief grote kern met actief hoogveen [lit. 1]. Een overzicht van deze habitattypen en soorten, en hun landelijke staat van instandhouding en doelstelling staat in bijlage II.

Norgerholt

Het Leekstermeergebied (6,5 km ten zuidoosten) is aangewezen als habitatrictlijngebied voor de bescherming van de habitattypen Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) en Hoogveenbossen (H91D0) [lit. 1]. Een overzicht van deze habitattypen en soorten, en hun landelijke staat van instandhouding en doelstelling staat in bijlage III.

Leekstermeer

Het Leekstermeergebied (8,3 km noordelijk) is aangewezen onder de Vogelrichtlijn als pleistergebied voor de kolgans, brandgans, smient en slechtvalk en tevens als broedgebied van de porseleinhoen en kwartelkoning [lit. 1]. Een overzicht van deze vogels, en hun landelijke staat van instandhouding en doelstelling staat in bijlage IV.

4.1.2 Effecten en conclusie

Directe effecten

De werkzaamheden in het kader van het graven van de nieuwe zandwinplas vindt plaats buiten de contouren van het Natura 2000-netwerk. Hierdoor zijn de directe effecten als gevolg van oppervlakteverlies op Natura 2000-gebieden uitgesloten. Wel kunnen de werkzaamheden zorgen voor een verstoring van de mogelijk aanwezige (doel)soorten die zich in of nabij het plangebied bevinden als gevolg van de productie van geluid-, licht- en/of trillingen tijdens de werkzaamheden. Echter, in de directe omgeving van het plangebied zijn reeds verschillende versturende elementen aanwezig. Denk daarbij aan de al aanwezige zandwinplaszandwinplas waar dagelijks gewerkt wordt. Van aangewezen soorten (soorten met IHD) die toch in deze omgeving voorkomen kan worden aangenomen dat gewenning is opgetreden en daarbij hebben de soorten ruim voldoende uitwijkmogelijkheden. Een eventuele beperkte, bijkomende verstoring als gevolg van de geplande werkzaamheden, die tevens tijdelijk van aard is, zal dan ook geen significant negatief effect hebben op deze soorten. De goede instandhouding van aanwezige populaties komt daardoor niet in het geding. Van een overtreding van de verbodsbepalingen ten aanzien van soorten met een IHD als gevolg van directe negatieve effecten is zodoende geen sprake.

Indirecte effecten

Indirect kunnen de geplande werkzaamheden wel een negatief effect hebben op aanwezige habitattypen van de Natura 2000-gebieden als gevolg van een toename in stikstofdepositie. Ten aanzien van stikstofdepositie wordt gesteld dat de geplande werkzaamheden worden uitgevoerd met stikstofemitterend materieel, zoals diverse (mobiele) werktuigen, voertuigen en een zandzuiger. Dit kan leiden tot een (beperkte) toename in stikstofdepositie in de omgeving van het projectgebied ten tijde van het afgraven van de toplaag van de agrarische percelen. Zodra dit gereed is, en een zandzuiger net als in de huidige situatie start met het ontgraven van het nieuwe depot, is de stikstofemissie vergelijkbaar met de huidige situatie. Het optreden van verzuring en vermisting binnen omliggende Natura 2000-gebieden als gevolg van stikstofemissie van geplande werkzaamheden kan aldus niet worden uitgesloten, maar is van tijdelijke aard. Binnen de Natura 2000-gebieden in de omgeving zijn stikstofgevoelige habitats aanwezig die reeds te maken hebben met een overbelasting door stikstof. Een kleine verhoging van de stikstofdepositie binnen de grenzen van het gebied als gevolg van het voornemen is dan reeds relevant.

Om inzicht te verkrijgen in dit effect is een stikstofdepositie-onderzoek uitgevoerd op basis van berekeningen met de AERIUS Calculator. Op basis van de uitgevoerde stikstofberekening voor de meest ingrijpende variant (variant Natuur +) van de zandwinning uitbreiding en herinrichting, is in de realisatiefase van het project sprake van een meetbare stikstofbijdrage binnen relevante hexagonen van zeven nabijgelegen Natura 2000- gebieden. De projectbijdrage bedraagt hierbij maximaal 0,08 mol/ha/jr. Voor de uitbreiding van de zandwinning wordt echter gebruik gemaakt van 'interne saldering' door het uit gebruik nemen van landbouwpercelen waar de gebiedsontwikkeling plaatsvindt. Wanneer deze interne saldering in rekening wordt gebracht, blijkt dat er in de realisatiefase geen sprake is van juridische relevante netto toenames van stikstofdeposities. Het voornemen draagt zelfs (zij het minimaal) bij aan de afname van de (naderende) overbelasting van habitattypen en leefgebieden in de omliggende Natura 2000-gebieden.

Op basis van de verkennende berekening voor de gebruiksfase, waarin de mogelijke verkeersaantrekkende werking in de eindsituatie is beschouwd, vindt binnen geen enkel (al dan niet relevant) hexagoon een juridisch relevante toename van stikstofdepositie plaats.

Op basis van de resultaten zijn negatieve gevolgen van het voornemen (zowel voor de realisatie- als de gebruiksfase) op voorhand uitgesloten en is het project niet vergunningplichtig. .

Effect op broed- en niet-broedvogels uit omliggende N2000-gebieden

De dichtstbijzijnde vogelrichtlijngebieden zijn het Fochteloërveen (gelegen op circa 6 km ten zuiden van het plangebied) en het Leekstermeergebied (gelegen op circa 9 km afstand van het plangebied). Het voornemen zorgt er voor dat enkele agrarische percelen verdwijnen met een totaal oppervlak van 0,24 km². In de nabijheid van het plangebied is meer dan voldoende geschikt alternatief weidevogelleefgebied aanwezig. De omgeving bestaat namelijk voor circa 90% uit agrarisch grasland.

Gezien de afstand tot de dichtstbijzijnde vogelrichtlijngebieden (6 en 9 km) is de kans dat het plangebied essentieel is voor soorten met een instandhoudingsdoelstelling niet aanwezig. De broedvogel-soorten met een instandhoudingsdoelstelling in het Fochteloërveen zijn geoorde fuut, porseleinhoen, paapje en roodborsttapuit. De broedvogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling in het Leekstermeergebied zijn porseleinhoen, kwartelkoning en rietzanger. Deze soorten vinden geen geschikt habitat op de agrarische percelen binnen het plangebied..

De niet-broedvogelsoorten kleine zwaan, wilde zwaan, kolgans en toendrarietgans gebruiken het Fochteloërveen als rustplaats en foerageergebied. Tevens hebben alle soorten geen negatieve instandhoudingsdoelstelling. Het verdwijnen van de agrarische percelen heeft zodoende geen negatief effect op deze niet-broedvogels. De niet-broedvogelsoorten kolgans, brandgans en smient gebruiken het Leekstermeergebied als slaap- en rustplaats en foerageergebied waardoor het verdwijnen van de agrarische percelen niet leidt tot vermindering van foerageergebied voor de soorten.

Negatieve effecten van zowel de aanleg- als de gebruiksfase van het project op soorten met een instandhoudingsdoelstelling in omliggende Natura 2000-gebieden is zodoende uitgesloten.

4.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

4.2.1 Gegevens

In de omgeving van het plangebied bevinden zich verschillende gebieden behorende tot het NNN-netwerk van de provincie Drenthe. Het dichtstbijzijnde perceel van het NNN-netwerk ligt gedeeltelijk in het plangebied. De wezenlijke kenmerken en waarden van het dichtstbijzijnde deel van het NNN worden gevormd door de natuurbeheertypen droog bos met productie (N16.03), dennen-, eiken-, beukenbos (N15.02), droge heide (N07.01), zuur ven of hoogveenven (N06.06) en zoete plas (N04.02) [lit. 3].

Afbeelding 4.2 Ligging Natuurnetwerk Drenthe in de nabijheid van het plangebied



4.2.2 Effecten & conclusie

Het plangebied grenst aan een NNN-gebied. Dit zijn percelen waarop de beheertypen droog bos met productie (N16.03), dennen-, eiken-, beukenbos (N15.02), droge heide (N07.01) en zoete plas (N04.02). Gezien het plangebied echter buiten de grenzen van het NNN ligt, en de Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Drenthe geen bepalingen ten aanzien van externe werking bevat, is er geen sprake van directe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN in de vorm van ruimtebeslag. Door de uitbreiding van de zandwinning wordt een geringe verlaging van de grondwaterstanden in de aangrenzende natuurgebieden aan de zuidoostzijde berekend (zie afbeelding 2.4). Voor de hier aanwezige bosbeheertypen 'dennen-, eiken- en beukenbos' (N15.02) en 'droog bos met productie' (N16.03) is een geringe grondwaterstandsverlaging niet beperkend voor behoud en ontwikkeling. Een geringe verlaging van de grondwaterstanden zou wel negatieve effecten kunnen hebben op de verdrogingsgevoelige beheertypen 'zuur ven en hoogveenven' (N06.06) en in mindere mate op 'droge heide' (N07.01). De minimale negatieve effecten ter plaatse van deze beheertypen liggen binnen de bandbreedte van de onnauwkeurigheid van het model. Er is dus geen sprake van een significant negatief effect. Echter, indien de werkelijke verdroging op basis van grondwatermonitoring groter blijkt te zijn dan waar op basis van de modelberekening vanuit wordt gegaan, dan moeten mitigerende maatregelen worden getroffen om de effecten weg te nemen. Dit kan worden gedaan door het aanbrengen van een bekleding met leem in de omliggende watergang, die in het kader van de uitbreiding wordt omgelegd (zie afbeelding 1.4). Uit een berekening met toepassing van deze mitigerende maatregel volgt dat de niet-significante effecten ter plaatse van verdrogingsgevoelige natuur worden weggenomen.

Voorgesteld wordt om in de ontgrondingsvergunning een voorschrift op te nemen tot verplichting van uitvoering van de mitigerende maatregel, indien de resultaten van de grondwatermonitoring hiertoe aanleiding geeft ('vinger aan de pols').

Naast eventuele negatieve effecten op het NNN zijn er ook positieve effecten. Door het stoppen van de werkzaamheden zal er rust komen in en op de plas waardoor het water minder troebel wordt en er ondergedoken waterplanten kunnen ontwikkelen. Tevens zal het bestaande leven in de plas (vissen, rustende

vogels) meer rust krijgen. Zodoende krijgt het ecosysteem van de bestaande plas een betere kans om zich te ontwikkelen. De bestaande plas krijgt de stempel natuur in het nieuwe bestemmingsplan.

5

SOORTENBESCHERMING

5.1 Methode

Om de aanwezigheid van beschermde flora en fauna in of rondom het plangebied vast te kunnen stellen is een bureaustudie en een verkennend veldbezoek uitgevoerd. De bureaustudie bestaat uit het raadplegen van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) [lit. 4] Aanvullend hierop zijn, als daar aanleiding voor is, verspreidingsatlassen, internetbronnen en de op internet vrij verkrijgbare verspreidingsgegevens geraadpleegd. Ter verificatie van- en als aanvulling op de bureaustudie is een veldbezoek uitgevoerd op 22 april 2020 door twee ecologen van Witteveen+Bos. Soortgerichte inventarisaties en tellingen van afzonderlijke dier- en plantensoorten waren geen onderdeel van het veldbezoek; wel zijn toevallige waarnemingen van soorten of verblijfplaatsen genoteerd. Daarnaast is een habitatscan uitgevoerd. De inventarisatie is niet vlakdekkend en slechts indicatief, maar is voor deze fase voldoende gedetailleerd.

Op basis van de biotoopeisen van beschermde soorten, het veldbezoek en de resultaten van de bureaustudie is bepaald of beschermde soorten leefgebied kunnen vinden in en nabij het plangebied en of daar nader onderzoek naar nodig is. Aan de hand van de geplande werkzaamheden en de verstoringgevoeligheid van soorten is vervolgens bepaald of negatieve effecten kunnen optreden, en of er sprake is van een overtreding van de Wnb.

5.2 Beschrijving per soortgroep

5.2.1 Planten

Bureaustudie

Uit de NDFF [lit. 4] blijkt dat de afgelopen tien jaar binnen een straal van 3 km rondom het plangebied geen beschermde plantsoorten zijn waargenomen.

De meeste onder de Wnb beschermde flora zijn zeldzaam tot zeer zeldzaam en komen voor in zeer specifieke biotopen. Voorbeelden van biotopen waar onder de Wnb beschermde flora lokaal kunnen voorkomen zijn loof- en naaldbossen, hakhout en struwelen op kalkrijke, humeuze, vrij voedselarme, compacte en lemige bodems. Ook in heiden en borstelgraslanden en in onbemeste riet- en hooilanden, leemrijke akker (vooral onder wintergraan), op rivierduintjes, in kalkgraslanden en lemige blauwgraslanden, in duinvalleien en soms in het winterbed van rivieren komen de soorten voor. Daarnaast zijn er enkele soorten specifiek gebonden aan stenig substraat. Deze soorten zijn te vinden op rotsen, puinhellingen en oude (kalkrijke) muren.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantsoorten waargenomen. De vegetatie binnen het plangebied bestaat uit Engels raaigras, jonge ruwe berken, zomereik, akkerviooltje, braam, brandnetel, look-zonder-look en ruigtekruiden (afbeelding 5.1).

Afbeelding 5.1 Links, berkenbomen binnen de bospercelen in het plangebied. Rechts een akkerviooltje



De oevers van de te dempen sloten hebben een steil talud en zijn begroeid met Engels raaigras en enkele ruigtekruiden zoals kleine ooievaarsbek, smalle weegbree en duizendblad (afbeelding 5.2). Onderwatervegetatie ontbreekt bijna geheel. De sloten zijn bijna volledig dichtgegroeid met algen (Flab).

Afbeelding 5.2 Impressie van de vegetatie in de watergangen in het plangebied



Het plangebied en de directe omgeving bieden geen geschikt biotoop voor de beschermde (vaat)planten. Op basis van de ligging en de aard van het plangebied (agrarische omgeving) is het uitgesloten dat er binnen het plangebied beschermde plantsoorten voorkomen.

Effecten en conclusie

Uit de database van de NDFF [lit. 6] blijkt dat er in de bredere omgeving (3 km) van het plangebied gedurende de afgelopen tien jaar geen waarnemingen zijn gedaan van de onder de Wnb flora.

De aanwezige vegetatie binnen het plangebied betreft algemeen voorkomende ruigtesoorten, zoals braam, brandnetel, Engels raaigras, ruwe berk en zomereik. Op basis van de locatie en gebiedskenmerken (agrarisch gebied met jonge aangeplante bosrand) is het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied uitgesloten. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig.

5.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Bureaustudie

Op basis van de NDFF [lit. 4] zijn in de afgelopen tien jaar in de omgeving van de planlocaties waarnemingen bekend van enkele algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren zoals ree, egel, haas en konijn. Ook zijn er waarnemingen bekend van nationaal beschermde (bijlage A van de Wnb) zoogdiersoorten zoals das, eekhoorn en steenmarter afbeelding 5.3). De waarnemingen van eekhoorn concentreren zich voornamelijk rond aaneengesloten bosschages in de omgeving, waar ook de waarnemingen van das en steenmarter sporadisch worden gedaan.

Afbeelding 5.3 Waarnemingen in de afgelopen tien jaar van beschermde grondgebonden zoogdieren in de nabijheid van het plangebied [lit. 4]



De biotoopeisen van de soorten worden in onderstaand kader beschreven [lit. 5].

Das

De das leeft in allerlei soorten biotopen, met een voorkeur voor kleinschalig akker- en weidelandschap met verspreide bosjes, heggen en houtwallen. Maar ook andere open terreinen, zoals vochtige heiden en rivierdalen zijn geschikte gebieden. Zelfs in afgravingen, oude ertsmijnen, op kliffen en onder gebouwen wordt de das soms aangetroffen. Het leefgebied van de das moet voldoen aan voldoende dekking, weinig verstoring, een groot voedselaanbod en een bodem waarin ze goed kunnen graven, met een grondwaterstand van tenminste 1,5 m onder het maaiveld.

Eekhoorn

Het verspreidingsgebied van de eekhoorn strekt zich uit over heel Europa en Noord-Azië. Ze leven tot op een hoogte van 2.000 m. De eekhoorn komt in grote delen van Nederland voor, vooral in Drenthe, Overijssel, Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant en Limburg. Ook in de duinen van Noord- en Zuid-Holland komen eekhoorns voor. Tussen 1960 en 1970 brak een virusziekte uit waardoor de eekhoorn in het hele land zeldzaam werd. Na 1970 heeft herstel plaatsgevonden. Eekhoorns komen voor in loofbos, naaldbos of gemengd bos maar ook in tuinen, parken en houtwallen in de buurt van bos. Mits er voldoende voedsel beschikbaar is, komen ze ook in bebouwd gebied. Hun voorkeur gaat uit naar ouder bos (naaldbomen ouder dan twintig jaar en loofbomen ouder dan 40-80 jaar) omdat daar meer voedsel en nestgelegenheid is.

Steenmarter

De steenmarter dankt zijn naam aan zijn voorkeur voor steenachtige biotopen en schuilplaatsen, zoals steengroeven, rotsige hellingen en gebouwen. De steenmarter komt vooral voor in parklandschap, maar ook in volkomen bosloze gebieden, steengroeven en rotsige hellingen. Hij is vooral te vinden in de nabijheid van dorpen en boerderijen en tegenwoordig zelfs in grote steden (de steenmarter is een 'cultuurvolger'). Hij heeft een voorkeur voor gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren, heggen en geriefhoutbosjes. Daarbij is de aanwezigheid van elementen zoals groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen van belang, omdat de steenmarter daar zijn voedsel zoekt.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van, onder de Wnb, beschermde grondgebonden zoogdiersoorten. Het plangebied biedt wel geschikt biotoop voor verschillende algemeen voorkomende soorten van bijlage A van de Wnb zoals soorten als ree, mol, konijn, haas, vos en verschillende algemeen voorkomende muissoorten. Tijdens het veldbezoek zijn sporen aangetroffen van ree (afbeelding 5.4).

Binnen de bosschages in het plangebied ontbreekt het aan voldoende oude bomen met voldoende voedsel- en schuilmogelijkheden om als geschikt leefgebied te dienen voor eekhoorn.

In de bosschage aan de westkant van de plas liggen enkele greppels en is hier en daar wat hoogteverschil. Hier is uitvoerig gezocht naar dassenactiviteit. Er werden geen sporen van dassen aangetroffen.

De bosranden in het plangebied kunnen dienen als foerageergebied voor steenmarter. De slootkanten bieden te weinig dekking om als foerageergebied te kunnen dienen. In de nabijheid van het plangebied zijn voldoende kleinschalige elementen (hagen, houtwallen) aanwezig waarlangs steenmarter zich kan verplaatsen en waarin hij kan foerageren. De agrarische percelen binnen het plangebied zijn door de openheid van weinig waarde voor de soort. Door het aanleggen van de nieuwe zandwinplas ontstaan er meer geschikte leidende elementen zoals begroeide oevers.

Afbeelding 5.4 Sporen van een ree het zanddepot



Effecten & conclusie

Het voorkomen van verschillende algemeen voorkomende grondgebonden zoogdiersoorten (bijlage A Wnb) binnen het plangebied, zoals haas, konijn, ree, vos, wezel en verschillende algemeen voorkomende muizensoorten is op basis van aanwezige biotopen en ligging niet uit te sluiten. Voor deze soorten geldt echter een vrijstelling voor artikel 3.10 van de Wnb (doden van dieren of beschadigen/vernielen van vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen) in het kader van bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ingrepen. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten is niet nodig. Wel is te allen tijde de zorgplicht van kracht.

Geschikt habitat voor eekhoorn is niet aangetroffen binnen het plangebied. De bosschage bevat te weinig oude bomen met schuilmogelijkheden (holtes) en voedsel (zaden zoals eikels en beukennotjes). Dit maakt dat de bosschages binnen het plangebied niet geschikt zijn als leefgebied voor eekhoorn. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig.

In het plangebied zijn geen sporen aangetroffen van das. Tevens zijn de bekende waarnemingen van das op tenminste 3 km van het plangebied gedaan. Aanwezigheid van das is momenteel uit te sluiten. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig.

Het grootste deel van het plangebied bestaat echter uit intensief agrarisch land, dat geen onderdeel vormt van het leefgebied van steenmarter. Het plangebied wordt hierdoor aangeduid als marginaal habitat voor de soort. Van essentieel leefgebied van steenmarter is hier geen sprake. Een aantasting van essentiële onderdelen van het leefgebied van deze 'Andere soort' als gevolg van het voornemen, en daarmee een overtreding van de verboden van de Wnb, is dan ook niet aan de orde. Het voornemen kan mogelijk wel leiden tot enige verstoring van in de omgeving aanwezige individuen (of incidenteel passerende/overstekende individuen) van steenmarter. Het verstoren van 'andere soorten' betreft echter geen overtreding van de Wnb. Negatieve effecten op de lokale instandhouding van de soort zijn daarmee uit te sluiten. Hierdoor zijn vervolgstappen in het kader van de Wnb niet nodig.

5.2.3 Vleermuizen

Bureaustudie

Alle soorten vleermuizen zijn in Nederland beschermd onder de Wnb en vallen onder bijlage IV van de habitat richtlijn (HR). Volgens de NDFF-database [lit. 4] komen er tenminste twee soorten vleermuizen voor in de directe omgeving van het plangebied. Het betreft waarnemingen van overvliegende en/of foeragerende individuen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger. De meeste waarnemingen worden

gedaan rond de weg De Haspel ten noordwesten van het plangebied, vermoedelijk als gevolg van de aaneengesloten bomenrijen die de vleermuizen gebruiken ter oriëntatie in het landschap (afbeelding 5.5).

Afbeelding 5.5 Waarnemingen in de afgelopen tien jaar van vleermuizen in de nabijheid van het plangebied [lit. 4]



De biotoopeisen van de soorten staan in onderstaand kader beschreven [lit. 6].

Gewone dwergvleermuis

(Kraam)kolonies zijn in Nederland vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter betimmering en daklijsten, of onder dakpannen gevonden. Gewone dwergvleermuizen zijn plaatstrouw, maar gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden. Overwinterende gewone dwergvleermuizen worden vooral bij toeval gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, achter betimmering en daklijsten. Daarnaast zijn ze ook in spleten in de muur van kerktorens, en in spleten in grotten, groeves, betonnen bruggen en parkeergarages en dergelijke gevonden. Ze kiezen temperatuurgevoelige winterslaapplaatsen. Bij vorst zoeken ze vaak verwarmde huizen op.

Laatvlieger

Kraamkolonies komen voor zover bekend alleen in gebouwen voor. Ze wonen in de spouwmuur, achter de betimmering, onder daklijsten en dakpannen of onder het lood rondom de schoorsteen. Soms worden ze ook op zolders aangetroffen. Laatvliegers bewonen een netwerk van verschillende huizen die op een afstand van hooguit enkele honderden meters van elkaar liggen. Ze verhuizen soms wel, maar zijn in principe erg plaats- en gebiedstrouw. In de winter zoeken laatvliegers nauwe en relatief droge plaatsen op zoals spouwmuren, spleten en scheuren in zolders, oude kelders en soms ook kieren dicht bij de ingang van grotten.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen waarnemingen gedaan van (sporen van) vleermuizen. Het plangebied bestaat voornamelijk uit open landschap, met aan de oostzijde enkele bosschages. De bosranden en

watergangen binnen het plangebied zouden eventueel kunnen dienen als vliegroute of foerageergebied. De bosranden die tijdens de uitvoerfase verwijderd worden hebben geen verbindende functie. Dit wil zeggen dat de bosranden geen directe verbindingen zijn tussen potentiële verblijfplaatsen en foerageergebieden. Tevens zijn er in de directe omgeving van het plangebied voldoende uitwijkmogelijkheden voor vleermuizen. Denk hierbij aan de overblijvende bosranden, de oever van de huidige plas en de houtwallen en greppels in het omliggende landschap.

Tijdens het veldbezoek werd tevens de aanwezigheid van verblijfplaatsen voor vleermuizen onderzocht. Deze werden niet aangetroffen. Er zijn geen gebouwen binnen het plangebied waarin verblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn. Daarbij zijn de bomen over het algemeen jong en vitaal, en bevatten zodoende geen holtes die als verblijfplaats van boombewonende soorten kunnen dienen.

Tevens worden er enkele bomen gekapt bij de ingang van de ontsluitingsweg in het kader van verkeersveiligheid. Deze bomen bevatten geen holtes en zijn niet een essentieel onderdeel van een vliegroute van vleermuizen. De achterliggende houtwal kan tevens de functie als vliegroute overnemen.

Effecten en conclusie

Mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen of bomen zijn niet aangetroffen in of nabij het plangebied. Van vernietiging van verblijfplaatsen of verstoring van vleermuizen in verblijfplaatsen is geen sprake.

De aanwezigheid van foerageergebied of een vliegroute in of langs het plangebied kan niet worden uitgesloten. De bosschages langs de plas of de gekanaliseerde beek kunnen onderdeel zijn van een vliegroute of foerageergebied. De bosranden aan de westzijde van de plas worden niet gezien als essentiële vliegroutes. Er wordt namelijk geen verbinding gemaakt tussen potentiële verblijfplaatsen en foerageergebieden. Tevens zijn er voldoende alternatieven aanwezig in de nabijheid. Denk hierbij aan de overblijvende bosranden, de oever van de huidige plas en de houtwallen en greppels in het omliggende landschap. Het kappen van de bomen bij de ingang van de ontsluitingsweg heeft geen negatief effect op een bestaande vliegroute. Er ontstaat bij de kap van de bomen geen gat in de vliegroute doordat de achterliggende houtwal de functie naadloos overneemt.

De aanwezigheid van vleermuizen binnen het plangebied is echter niet uit te sluiten. Dit betekent dat er potentieel verstoring van vleermuizen door licht (gebruik van kunstlicht) en geluid (gebruik van materieel) kan optreden tijdens de werkzaamheden. Deze verstoring treedt op als in de actieve periode van vleermuizen wordt gewerkt, te weten de periode maart - november, tussen een uur voor zonsondergang tot een uur na zonsopkomst. In de directe omgeving van het plangebied zijn ruim voldoende alternatieve vliegroutes en foerageergebieden van gelijkwaardige kwaliteit aanwezig waar vleermuizen naar kunnen uitwijken, zoals andere lijnvormige waterpartijen, weilanden en struwelen. Gezien de aard van de werkzaamheden zal verstoring daarnaast slechts kortdurend en tijdelijk van aard zijn. Negatieve effecten van de werkzaamheden op vleermuizen zijn uit te sluiten. Nader onderzoek en een ontheffingsaanvraag zijn daarom niet nodig.

5.2.4 Vogels

Bureaustudie

In de afgelopen 10 jaar werden in de ruimere omgeving van de planlocaties verschillende vogelsoorten waargenomen zoals appelvink, blauwe kiekendief, boerenzwaluw, blauwe reiger en zwartkop. Daarnaast werden in de omgeving van het plangebied ook verschillende soorten waargenomen waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Het betreft buizerd, huismus, sperwer en wespandief. Het betreft vooral waarnemingen van overvliegende en foeragerende individuen. Er zijn negen waarnemingen bekend die wijzen op de aanwezigheid van een nest; namelijk een territorium van buizerd, nest van een sperwer en een territorium van huismus (afbeelding 5.6).

Afbeelding 5.6 Waarnemingen in de afgelopen 10 jaar van beschermde vogels in de nabijheid van het plangebied [lit. 4]



De biotopeneisen van de soorten staan in onderstaand kader beschreven [lit. 7].

Buizerd

Is te vinden in uitgestrekte bossen afgewisseld met heide en boerenland, moerasbossen, boerenland met bosjes en houtwallen, duinvalleien met struweel, bosjes in steden. Combinatie van geschikte nestgelegenheid (bos of een bosje) met open land met veel voedsel is ideaal.

Huismus

Huismussen stellen prijs op een rommelige menselijke omgeving, met struikgewas, schuren, weilanden met vee, gemorst graan en zo verder. Talrijkst in dorpen en in oudere buitenwijken, met rommelige tuinen. Als er veel hoge bomen staan, verdwijnt de huismus. De huismus heeft 2 tot 3 legsels per broedseizoen met elk 4-6 eieren. Broedduur: 11-12 dagen. Huismussen broeden in een los kolonieverband. Het nest wordt vooral gemaakt onder dakpannen, in gaten en kieren van gebouwen en in mussenkasten. Het slordige nest bestaat uit takjes, stro, veertjes en hondenharen.

Sperwer

Broedt in bossen, soms tuinen en parken, meestal in een dicht, jong bos met naaldbomen (fijnspar, lariks), het liefst in halfopen landschappen. Soms ook in de stad of in tuinen, in open boerenland in windsingels, bosjes en op erven.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden verschillende (geluid)waarnemingen gedaan van algemeen voorkomende vogelsoorten zoals zwartkop, merel, tjiftjaf, kauw, koolmees, geelgors en wulp. In de bomen van de te kappen bosschage zijn geen nesten aangetroffen. Het voorkomen van nestplaatsen en foerageergebied van algemeen voorkomende vogelsoorten zoals winterkoning, merel, koolmees en zwartkop kan echter niet worden uitgesloten. Er werd ook een groep van ongeveer 30 wulpen waargenomen, foeragerend en rondvliegend rondom de weilanden ten westen van de zandwinplas (afbeelding 5.7). Ook werd er sporadisch Kievit en witte kwikstaart waargenomen.

Afbeelding 5.7 Groep wulpen welke rondvlogen binnen het plangebied



Er werd een buizerd en een havik waargenomen tijdens het veldbezoek. Dit zijn soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. Echter werden geen grote nesten waargenomen welke de status van 'jaarrond beschermd' kunnen hebben. De bomen in de bosschages langs de plas zijn allemaal erg jong en beschikken niet over de juiste eigenschappen om als nestboom voor een vogel met jaarrond beschermd nest te dienen (grote volle kroon welke voldoende dekking biedt). Tevens is in (de nabijheid van) het plangebied is geen geschikt nestgelegenheid aanwezig voor deze soorten. Het voorkomen van jaarrond beschermde nesten binnen het plangebied wordt hier dan ook uitgesloten.

Effecten en conclusie

De weilanden in het plangebied zijn een broedbiotoop voor weidevogels zoals wulp, Kievit en scholekster. De bosjes zijn broedbiotoop voor algemeen voorkomende vogels zoals merel, winterkoning en zwartkop. Het voorkomen van jaarrond beschermde nesten in deze bosschages is uitgesloten door de levensfase waarin het bos zich bevindt. De bomen bevinden zich in de stakenfase en zijn niet geschikt om als nestboom te dienen voor buizerd of sperwer. Tevens zijn er geen grote nesten aangetroffen waardoor negatieve effecten op jaarrond beschermde nesten is uitgesloten.

Voor aanwezige broedvogels geldt dat werkzaamheden tijdens het broedseizoen (globaal van 15 maart tot 15 juli) voor verstoring kunnen zorgen door trillingen of geluid. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt dat opzettelijk verstoren in het broedseizoen (individueel, nesten of eieren) verboden is volgens de Wnb. Het verkrijgen van ontheffing voor het verstoren van broedvogels is meestal niet mogelijk. De effecten op vogels en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen van de Wnb zijn namelijk gemakkelijk te voorkomen, te weten door in principe drie mogelijkheden:

- buiten het broedseizoen werken, dit met risico dat sommige vogels tot in september kunnen broeden;
- de werkzaamheden vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken (werkzaamheden niet langer dan enkele dagen stilleggen), zodat vogels niet gaan broeden in het gebied waar gewerkt wordt;

- het plangebied voor het broedseizoen ongeschikt maken voor broedvogels.

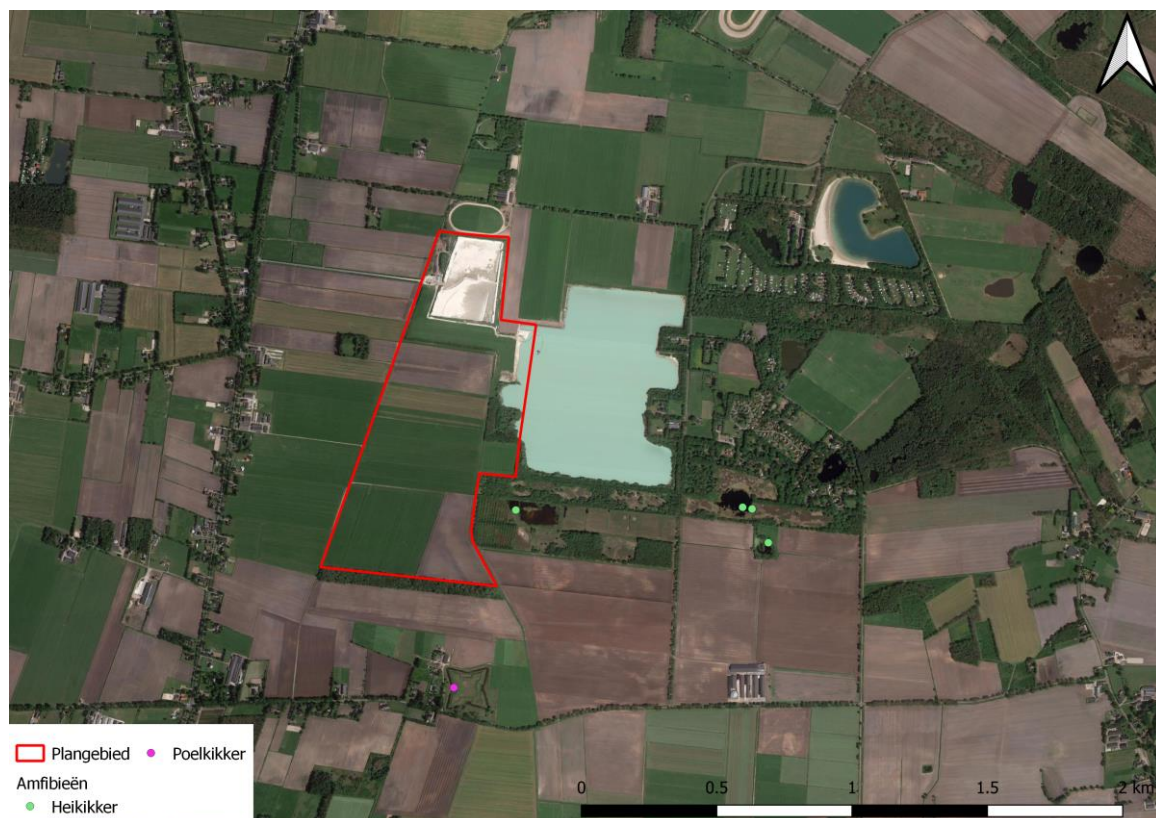
Als werkzaamheden plaats gaan vinden in het broedseizoen, moet een deskundige eerst vaststellen dat er geen broedende vogels aanwezig zijn in het plangebied. Wanneer kan worden geconstateerd dat in de directe omgeving van de werkzaamheden geen vogels broeden bij de start van de werkzaamheden, vindt geen overtreding van de verbodsbepalingen plaats. Mochten er wel broedende vogels aanwezig zijn binnen de verstoringcontour van de werkzaamheden mag er pas worden gestart met de werkzaamheden als er niet meer gebroed wordt. Doorgaans zijn de meeste vogels rond half juli uitgebroed, er zijn echter vogelsoorten die tot in september broeden.

5.2.5 Amfibieën

Bureaustudie

Op basis van de NDFF-databank [lit. 4] zijn in de afgelopen 10 jaar in de omgeving van de planlocaties waarnemingen bekend van enkele nationaal beschermde (bijlage A van de Wnb) amfibiesoorten zoals kleine watersalamander en bruine kikker. Daarnaast zijn in de omgeving van de planlocaties ook verschillende waarnemingen bekend van de Habitatrictlijnsoorten heikikker en poelkikker (afbeelding 5.8). De waarnemingen van deze soort concentreren zich voornamelijk rond de heideterreintjes ten zuidoosten van de zandwinplas.

Afbeelding 5.8 Waarnemingen in de afgelopen 10 jaar van beschermde amfibieën in de nabijheid van het plangebied [lit. 4]



De biotoopeisen van deze soort worden in onderstaand kader beschreven [lit. 8].

Heikikker

De heikikker is uit alle Nederlandse provincies (behalve Flevoland) bekend, maar kent zijn grootste verspreiding in de hoger gelegen delen van het land. Hij komt vooral voor in vochtige heidegebieden, waar

sprake is van veenvorming en in hoog- en laagveengebieden. Ook in de rest van zijn verspreidingsgebied is vocht en veenvorming een belangrijk element van zijn biotoop. Maar hij wordt ook wel aangetroffen in vochtige schraalgraslanden, duinvalleien, bosranden, langs meren en rivieren en in komkleigebieden. De aanwezigheid van laag struweel en hoge kruidige gewassen is hier van belang. Het voortplantingsbiotoop bestaat uit ondiepe stilstaande wateren met oevervegetatie. Het water zelf is vaak enigszins zuur (pH 4 - 5.5) en voedselarm.

Poelkikker

De poelkikker komt in Nederland vooral in het Oosten en Zuiden voor. Het is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. En het water is vaak vrij omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren. De Poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water. Hij heeft een voorkeur voor zwak zure, stilstaande wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden. Hij komt voor in vennen, poelen en watergangen in hoogveengebieden, en in uiterwaarden. Poelkikkers overwinteren meestal op het land en niet in het water.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek is mogelijk (marginaal) leefgebied voor enkele nationaal beschermde soorten zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander aangetroffen. Dit komt door de aanwezigheid van ondiepe sloten (afbeelding 5.9).

Afbeelding 5.9 Impressie van watergangen in het plangebied



Geschikt biotoop voor poelkikker en heikikker is afwezig binnen het plangebied. De sloten zoals afgebeeld in afbeelding 5.9 zijn niet geschikt als voortplantingswateren voor de soorten. Heikikker vindt geschikt habitat in en rondom het ven, gelegen in het heideterrein. Tevens plant heikikker zich voort in zure, voedselarme

wateren. In de sloten is de eutrofiëringsgraad zodanig hoog dat er sprake is van zeer voedselrijke omstandigheden wat er voor zorgt dat de sloten niet geschikt zijn als voortplantingshabitat voor heikikker. Het is echter niet uit te sluiten dat heikikker als incidentele passant in de sloten voor komt. De sloten zijn geen essentieel onderdeel van het leefgebied van heikikker.

Voor poelkikker geldt dat de soort zeer kritisch is ten aanzien van voortplantingswater. Dit moeten schone, stilstaande, licht zure en voedselarme sloten zijn. Het ven in het heideterrein is hier geschikt voor. De sloten die het plangebied doorkruisen zijn zeer voedselrijk en hierdoor dus niet geschikt als voortplantingshabitat voor poelkikker. Het is echter niet uit te sluiten dat poelkikker als incidentele passant in de sloten voor komt. De sloten zijn geen essentieel onderdeel van het leefgebied van poelkikker.

Effecten en conclusie

Op basis van het aanwezige biotoop kan het voorkomen van algemeen voorkomende nationaal beschermde amfibiesoorten niet worden uitgesloten. Voor het verstoren van deze soorten in het kader van ruimtelijke ingrepen geldt een algemene vrijstelling. Wel is ten alle tijden de zorgplicht van kracht

Geschikt voortplantingsbiotoop voor poelkikker en heikikker is afwezig binnen de contouren van het plangebied. Echter is het niet volledig uit te sluiten dat beide soorten als incidentele passant aanwezig zijn in de sloten binnen het plangebied. Door de sloten in de winterrustperiode te dempen (oktober - april) worden negatieve effecten op de soorten uitgesloten. Wanneer dit niet mogelijk is kunnen negatieve effecten worden gemitigeerd door aan het begin van de werkzaamheden de sloten leeg te vissen (en eventueel leeg pompen) onder begeleiding van een ecooloog. Gezien de sloten niet geschikt zijn als voortplantingshabitat kan dit het hele jaar door gebeuren. Als deze mitigerende maatregelen in acht worden genomen zijn negatieve effecten van de geplande werkzaamheden op deze soorten uit te sluiten. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig.

5.2.6 Reptielen

Bureaustudie

Op basis van de NDFF-databank [lit. 4] zijn in de afgelopen tien jaar in de omgeving van de planlocaties waarnemingen bekend van enkele nationaal beschermde (bijlage A van de Wnb) reptielsoorten zoals adder, levendbarende hagedis en ringslang (afbeelding 5.10). Er zijn geen waarnemingen bekend van Habitatrichtlijn soorten. De waarnemingen van deze soort concentreren zich voornamelijk rond de verschillende heideterreinen en vennen ten zuidoosten van de zandwinplas.

Afbeelding 5.10 Waarnemingen in de afgelopen tien jaar van beschermde reptielen in de nabijheid van het plangebied [lit. 4]



De biotoopeisen van deze soort worden in onderstaand kader beschreven [lit. 8].

Adder

In Nederland komt de adder voor op de hoge zandgronden en hoogveenlandschappen. Biotopen bestaan halfopen tot open leefgebieden met een rijke vegetatiestructuur, de voorkeur gaat uit naar overgangen van droog naar vochtig. De adder komt voor op de hoge zandgronden van Nederland met uitzondering van de duinen. Er zijn momenteel nog twee grote min of meer aaneengesloten leefgebieden van de adder, gelegen in Friesland en Drenthe en op de Veluwe (Veluws-Drents district).

Levendbarende hagedis

Heide en hoogveen komen naar voren als voorkeurshabitat. De soort komt ook voor langs infrastructuur (spoorlijnen en wegbermen), bij bos en struweel en in een beperkt deel van de duinen. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort die in de genoemde landschapstypen veel wordt aangetroffen op venoevers en ook wel langs lijnvormige wateren. Er zijn ook enkele waarnemingen bekend uit laagveen. De levendbarende hagedis komt voor in vrijwel alle zandige (en löss-)districten in Nederland. De soort is aanwezig op de Zeeuwse eilanden en vervangt daar in de duinen de zandhagedis. Het Veluws-Drents en Kempens district vormen, vooral door hun grote oppervlakte aan bos en heideterreinen, de belangrijkste bolwerken

Ringslang

De ringslang is in vooral gebonden aan het water in veen- en riviergebieden. De ringslang houdt zich bij voorkeur op in overgangssituaties, waar naast gelegenheid om te zonnen ook voldoende schuilplaatsen aanwezig zijn. De ringslang komt in de loop van maart bij de eerste warme dagen uit zijn winterslaap. In het najaar gaan de dieren op zoek naar geschikte overwinteringsplaatsen. De ringslang overwintert op droge vorstvrije plaatsen, zoals gaten tussen boomwortels en holen en gangenstelsels van konijnen en muizen.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen, onder de Wnb beschermde, reptielen aangetroffen. De aanwezige biotopen binnen het plangebied komen niet overeen met de biotoopeisen van beschermde reptielen. Levendbarende hagedis gedijt in heide en hoogveenterreinen waar de soort veel wordt aangetroffen rondom vennen en lijnvormige wateren. Adder wordt aangetroffen op de hogere zangronden van Nederland met een rijke vegetatiestructuur, welke ontbreekt binnen de contouren van het plangebied. Ringslang wordt doorgaans aangetroffen langs wateren met een rijke oevervegetatie. Hierin kan de soort schuilen en overwinteren. Deze elementen zijn afwezig binnen het plangebied.

De aangrenzende heideterreintjes aan de zuidkant van de huidige zandwinplas bieden wel geschikt leefgebied aan adder en levendbarende hagedis. Deze vallen echter buiten de contour van de nieuw te ontwikkelen zandwinning. Binnen het plangebied zijn wel enkele bosranden aanwezig die als marginaal geschikt leefgebied worden gezien voor levendbarende hagedis. Deze bosranden liggen echter aan de andere kant van de bosschages die het plangebied scheiden van het geschikte leefgebied voor de soort (het heideterrein). Zodoende is het waarschijnlijk dat levendbarende hagedis de bosranden die grenzen aan de heideterreinen gebruiken als leefgebied (buiten het plangebied). Echter is het niet uit te sluiten dat er een incidentele passant aanwezig is in de bosranden binnen het plangebied.

De aan te leggen mountainbikeroute wordt aangelegd buiten geschikt leefgebied van de reptielsoorten. Het geschikte habitat van adder en levendbarende hagedis wordt middels een brede afwateringssloot met een steile oever gescheiden van de aan te leggen mountainbikeroute.

Effecten en conclusie

Door de afwezigheid van geschikt biotoop voor adder en ringslang binnen het plangebied, kan worden uitgesloten dat deze soorten binnen de grenzen van het plangebied aanwezig zijn. Het is echter niet uit te sluiten dat in de bosranden langs het plangebied incidenteel passerende levendbarende hagedissen aanwezig zijn. Om effecten op de soort volledig uit te sluiten zullen activiteiten die de grond roeren alleen in de periode van april tot eind augustus uitgevoerd mogen worden. De vegetatie moet verwijderd worden in de periode oktober tot eind maart om de bosranden ongeschikt te maken voor levendbarende hagedis. Er is dan geen beschutting meer aanwezig waardoor de soort deze delen zal mijden en negatieve effecten van de geplande werkzaamheden op deze soortgroep zijn uit te sluiten. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig.

5.2.7 Vis

Bureaustudie

Volgens de NDFF-database [lit. 4] zijn over de afgelopen tien jaar geen waarnemingen bekend van onder de Wnb beschermde vissoorten.

Binnen de Habitatrictlijn zijn alleen de vissoorten houting en steur beschermd. Dit zijn beiden trekvissen van grote wateren (zee, rivieren). Deze soorten migreren doorgaans door dieper en open water. Binnen het soortenbeschermingsregime 'Andere soorten' zijn alleen de vissoorten beekprik, elrits, gestippelde alver, beekdonderpad, kwabaal en grote modderkruiper beschermd. Dit zijn soorten van zuurstofrijke, schone en stromende wateren (beekprik, elrits, gestippelde alver, beekdonderpad, kwabaal) of verlandende wateren (grote modderkruiper) [lit. 8].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werden geen waarnemingen gedaan van onder de Wnb beschermde vissoorten of de rivierdonderpad in of nabij het plangebied. Binnen het plangebied is tevens geen geschikt biotoop aanwezig voor deze vissoorten (diep, open- of zuurstofrijk, stromend water). Het plangebied ligt geheel geïsoleerd in het landschap en heeft zodoende geen verbinding met essentiële in- en uittrekpunten (sluiscomplexen). Het is daarom uit te sluiten dat deze vissoorten in het plangebied voorkomen.

Effecten en conclusie

Bij gebrek aan waarnemingen van beschermde soorten in of nabij het plangebied en de afwezigheid van geschikt biotoop, is het voorkomen van onder de Wnb beschermde vissoorten binnen het plangebied uitgesloten. Nader onderzoek en een ontheffingsaanvraag zijn niet nodig. Wel geldt ten allen tijden de zorgplicht.

5.2.8 Vlinders, libellen en andere ongewervelden

Bureaustudie

Op basis van de NDFF-database [bron: NDFF.nl] zijn over de afgelopen 10 jaar in de omgeving van het plangebied geen waarneming bekend van onder de Wnb beschermde vlinders, libellen of andere ongewervelden.

Onder de Wnb beschermde dagvlinders, libellen of andere ongewervelde komen vooral in leefgebieden voor waar hun biotoop nog grotendeels intact is. Dit betreffen veelal zeer specifieke soorten habitats waar de betreffende soort zijn levenscyclus volledig kan doorlopen. De leefgebieden van onder de Wnb beschermde ongewervelden liggen dan ook vooral binnen en rondom natuurgebieden. Voorbeelden van biotopen waar onder de Wnb beschermde ongewervelden lokaal kunnen voorkomen zijn droge en schrale kalkgraslanden, vochtige bossen in het oosten van het land en Zuid-Limburg, in blauwgraslanden, kruidenrijke heidevelden, vochtige duinvalleien en duingraslanden, kapvlakten in droog en oud eikenbos, wilgenbroekbos in beekdalen, voedselarme tot matig voedselrijke verlandende wateren met een dichte krabbenscheervegetatie (petgaten), hoogveentjes omgeven door bos en gebufferde vennen, langs zuurstofrijke bovenlopen van beken, en langs stromingsluwe oevers langs rivieren waar fijn sediment en organisch materiaal voorhanden is. Een belangrijke voorwaarde voor het voorkomen van dagvlinders is het voorkomen van waardplanten. Waardplanten van de beschermde soorten dagvlinders zijn zeldzaam in Nederland en worden niet gevonden in voedselrijke graslanden [lit. 9].

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek zijn geen vlinders, libellen en ongewervelden aangetroffen die onder de Wnb beschermd zijn. Het plangebied en de directe omgeving voldoen daarnaast niet aan de (over het algemeen hoge) eisen van beschermde vlinders, libellen en ongewervelden zoals heide, plantenrijke vennen, zuurstofrijke beken, verlandingsvegetaties met krabbenscheer, zandstrandjes langs de grote rivieren, bloemen- en/of kruidenrijke graslanden, blauwgraslanden, moerassen, bos, stromend water. Daarnaast komen de waardplanten van de soorten niet in de plangebieden voor.

Effecten en conclusie

Door de afwezigheid van geschikt biotoop en waardplanten voor beschermde vlinder- of libelsoorten, kan worden uitgesloten dat beschermde dagvlinders, libellen of andere ongewervelde binnen de grenzen van het plangebied aanwezig zijn. Hierdoor zijn negatieve effecten van de geplande werkzaamheden op deze soortgroepen uit te sluiten. Vervolgstappen in het kader van de Wnb zijn niet nodig.

5.2.9 Zorgplicht

Bij werkzaamheden geldt ten eerste ten te allen tijde de algemene zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat u de werkzaamheden die nadelig kunnen zijn voor dieren en planten, in redelijkheid zo veel mogelijk nalaat of maatregelen neemt om onnodige schade aan dieren en planten te voorkomen. Dit soort maatregelen wordt door de aannemer uitgewerkt in een ecologisch werkprotocol. In de praktijk kan dit inhouden dat er bij werkzaamheden één kant op wordt gewerkt, zodat dieren in of nabij het werkterrein niet kunnen worden ingesloten en de gelegenheid hebben het werkterrein te verlaten.

6

SAMENVATTING

Effecten van de gebruiksfase van de aard werkzaamheden worden wel beoordeeld. Echter vindt er geen significant verschil in gebruik van het plangebied plaats na afronding van de werkzaamheden, in vergelijking met de huidige situatie. Hierdoor zijn negatieve effecten uit te sluiten.

6.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000

Het plangebied ligt op grote afstand (minimaal 2,5 km) van omliggende Natura 2000-gebieden. Als gevolg van deze afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden kan worden uitgesloten dat effecten zoals oppervlakteverlies en verstoring door geluid, licht ('s avonds en 's nachts werken), trilling of optische verstoring optreden binnen de betreffende Natura 2000-gebieden als gevolg van het voornemen.

Op basis van de uitgevoerde stikstofberekening voor de meest ingrijpende variant (variant Natuur +) van de zandwinning uitbreiding en herinrichting, is in de realisatiefase van het project sprake van een meetbare stikstofbijdrage binnen relevante hexagonen van vijf nabijgelegen Natura 2000-gebieden. De projectbijdrage bedraagt hierbij maximaal 0,08 mol/ha/jr. Voor de uitbreiding van de zandwinning wordt echter gebruik gemaakt van 'interne saldering' door het uit gebruik nemen van landbouwpercelen waar de gebiedsontwikkeling plaatsvindt. Wanneer deze interne saldering in rekening wordt gebracht, blijkt dat er in de realisatiefase geen sprake is van juridische relevante netto toenames van stikstofdeposities. Het voornemen draagt bij aan de afname van de (naderende) overbelasting van habitattypen en leefgebieden in de omliggende Natura 2000-gebieden. Op basis van de verkennende berekening voor de gebruiksfase, waarin de mogelijke verkeer aantrekkende werking in de eindsituatie is beschouwd, vindt binnen geen enkel (al dan niet relevant) hexagoon een juridisch relevante toename van stikstofdepositie plaats.

Op basis van de resultaten zijn negatieve gevolgen van het voornemen (zowel voor de realisatie- als de gebruiksfase) op voorhand uitgesloten en is het project niet vergunningplichtig.

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied valt buiten de grenzen van het NNN. Gezien de Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Drenthe geen bepalingen ten aanzien van externe werking bevat, is er geen sprake van directe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN in de vorm van ruimtebeslag. Door de grondwaterdaling kunnen de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN percelen echter wel worden aangetast. In het ontwerp is rekening gehouden met het hoger aanleggen van de bodem in de ter verleggen watergang aan de zuidoostzijde en door het talud van de uitbreiding aan de zuidoostzijde 10 m westwaarts te leggen. Beide maatregelen zijn in het geohydrologisch model verwerkt en doorgerekend. Het resultaat is weergegeven in afbeelding 2.4. Echter, indien de werkelijke verdroging op basis van grondwatermonitoring groter blijkt te zijn dan waar op basis van de modelberekening vanuit wordt gegaan, dan moeten mitigerende maatregelen worden getroffen om de effecten weg te nemen. Dit kan worden gedaan door het aanbrengen van een bekleding met leem in de omliggende watergang, die in het kader van de uitbreiding wordt omgelegd.

Voorgesteld wordt om in de ontgrondingsvergunning een voorschrift op te nemen tot verplichting van uitvoering van de mitigerende maatregel, indien de resultaten van de grondwatermonitoring hiertoe aanleiding geeft.

6.2 Soortenbescherming

In de onderstaande tabel zijn de bevindingen en conclusies ten aanzien van de beschermde soorten samengevat.

Tabel 6.1 Samenvattende tabel soortenbescherming

Soortgroep	Beschermde soorten in het projectgebied of directe omgeving aanwezig?	Kans op overtreding verboden Wet natuurbescherming?	Gevolgen?	Ontheffing aanvragen Wnb?
flora	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee
grondgebonden zoogdieren	ja, voorkomen van algemene soorten (bijlage A) zoals ree, haas, vos en algemeen voorkomende muissoorten kan niet worden uitgesloten	nee, vrijstelling binnen provincie Drenthe	geen, wel zorgplicht	nee
	ja, er zijn waarnemingen bekend in de omgeving van steenmarter, das en eekhoorn	nee, er is geen geschikt habitat aangetroffen voor eekhoorn. Tevens zijn er geen sporen van dassen gevonden, en is het plangebied suboptimaal voor steenmarter en zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden voor de soort	geen, wel zorgplicht	nee
vleermuizen	ja, voorkomen van overvliegende soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger niet uit te sluiten. Er zijn geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig binnen het plangebied	nee, er zijn geen essentiële vliegroutes en/of foerageergebieden aanwezig binnen het plangebied. Eventueel overvliegende vleermuizen kunnen wel verstoord worden	ja, effecten op overvliegende vleermuizen worden voorkomen door: - werkzaamheden overdag uitvoeren en gebruik maken van vleermuisvriendelijk lichtbeheer	nee, mits mitigerende maatregelen in acht worden genomen
vogels	ja, het projectgebied is geschikt voor verschillende algemeen	ja, indien broedgevallen opzettelijk worden verstoord of nesten	drie mogelijkheden: - buiten het broedseizoen werken;	nee, mits mitigerende maatregelen in acht worden genomen

Soortgroep	Beschermde soorten in het projectgebied of directe omgeving aanwezig?	Kans op overtreding verboden Wet natuurbescherming?	Gevolgen?	Ontheffing aanvragen Wnb?
	voorkomende broedvogels. Het grasland is mogelijk broedhabitat voor weidevogels zoals wulp, scholekster en Kievit	worden vernietigd tijdens het verwijderen van de toplaag op de agrarische percelen. Dit geldt niet voor de uiteindelijke zandwinning	<ul style="list-style-type: none"> - vlak voor het broedseizoen inzetten en dan continue doorwerken, zodat vogels niet gaan broeden; - het projectgebied voor het broedseizoen ongeschikt maken voor broedvogels; - indien de werkzaamheden starten / plaatsvinden tussen februari en september, dient het plangebied gecontroleerd te worden op broedgevallen door een deskundige. 	
amfibieën	ja, mogelijk algemeen voorkomende bijlage A-soorten zoals bruine kikker en gewone pad	nee, vrijstelling binnen provincie Drenthe	geen, wel zorgplicht	nee
amfibieën	ja, marginaal geschikt leefgebied aanwezig voor poelkikker en heikikker	nee, binnen het plangebied is marginaal geschikt habitat aangetroffen voor poelkikker en heikikker. Essentieel habitat wordt niet aangetast.	ja, De sloten in de winterrustperiode dempen (oktober - april). Wanneer niet mogelijk moeten de sloten onder begeleiding van een ecoloog worden leeggevoerd voor het dempen	nee, mits mitigerende maatregelen in acht worden genomen
reptielen	ja, in de omgeving zijn waarnemingen gedaan van adder, levendbarende hagedis en ringslang. Deze soorten zijn onder de Wnb beschermd	nee, er is marginaal geschikt leefgebied aangetroffen binnen het plangebied voor levendbarende hagedis. Essentieel habitat wordt niet aangetast	ja, door de vegetatie in de bosranden in de winterrustperiode te verwijderen (eind augustus - april) worden de bosranden ongeschikt gemaakt. Tevens worden grond roerende activiteiten in de te bewerken bosranden alleen worden uitgevoerd in de periode april - eind augustus	nee, mits mitigerende maatregelen in acht worden genomen

Soortgroep	Beschermd soorten in het projectgebied of directe omgeving aanwezig?	Kans op overtreding verboden Wet natuurbescherming?	Gevolgen?	Ontheffing aanvragen Wnb?
vissen	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee
vlinders, libellen en andere ongewervelden	nee	nee	geen, wel zorgplicht	nee

LITERATUUR

- 1 www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/, geraadpleegd op 1 mei 2020.
- 2 European Environment Agency (2018). Natura 2000 End 2018 - shapefile, <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/natura-10/natura-2000-spatial-data/natura-2000-shapefile-1>, geraadpleegd op 1 mei 2020.
- 3 https://geo.drenthe.nl/geoportaal/src/?lang=nl&topic=nbp2017&bgLayer=openbasiskaart.nl&X=542151.58&Y=231918.58&zoom=8&layers=GBI_NAT_NBP_NATTYPEN_2020_V_behtyp,GBI.FO_MASK_DR_NL, geraadpleegd op 1 mei 2020.
- 4 NDFF-ecogrid database, geraadpleegd op 1 mei 2020.
- 5 www.Zoogdierenvereniging.nl, geraadpleegd op 1 mei 2020.
- 6 www.Vleermuis.net, geraadpleegd op 1 mei 2020.
- 7 www.vogelbescherming.nl; geraadpleegd op 1 mei 2020.
- 8 www.ravon.nl, geraadpleegd op 1 mei 2020.
- 9 www.vlinderstichting.nl, geraadpleegd op 1 mei 2020.

Bijlage(n)

BIJLAGE: INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN BAKKEVEENSE DUINEN

Habitattypen

Habitatype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgave ?
H2310 - Stuifzandheiden met struikhei		definitief	=	=	C	6.08
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen		definitief	=	=	B1	6.08
H2330 - Zandverstuivingen		definitief	=	=	C	6.08
H3130 - Zwakgebufferde vennen		ontwerp	=	=	C	
H3160 - Zure vennen		definitief	=	=	C	
H4030 - Droge heiden		ontwerp	>	>	C	6.08
H6230 - Heischrale graslanden		ontwerp	=	=	B1	
H7150 - Pioniervegetaties met snavelbiezen		ontwerp	=	=	C	
H4010A - Vochtige heiden	hogere zandgronden	definitief	=	=	C	
H7110B - Actieve hoogvenen	heideveentjes	ontwerp	=	=	C	



BIJLAGE: INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN FOCHTELOËRVEEN

Habitattypen

Habitattype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgave ?
H2320 - Binnenlandse kraaiheibegroeiingen		definitief	=	=	C	
H4030 - Droge heiden		definitief	=	=	C	
H7120 - Herstellende hoogvenen		definitief	> (<)	>	A1	7.02,W
H4010A - Vochtige heiden	hogere zandgronden	definitief	>	=	C	
H7110A - Actieve hoogvenen	hoogveenlandschap	definitief	>	>	B1	7.01,W; 7.02,W; 7.03,SG,W

Habitatrichtlijnsoorten

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgaven ?
H1042 - Gevlekte witsnuitlibel	ontwerp	=	=	=	C	

Broedvogels

Soort ?	Status doel ?	Aantal broedparen ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgaven ?
A008 - Geoorde fuut	definitief	13	=	=	B1	
A119 - Porseleinhoen	definitief	20	=	=	B1	7.03,SG,W
A275 - Paapje	definitief	60	=	=	B2	7.03,SG,W
A276 - Roodborstapuit	definitief	65	=	=	C	

Niet-broedvogels

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Populatie waarde ?	Instandhoudingsdoelstelling ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgaven ?
A037 - Kleine zwaan	definitief	90	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A038 - Wilde zwaan	definitief	100	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A702 - Toendrarietgans	definitief	11100	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A041 - Kolgans	definitief	2300	maximum	Slaap- en rustplaats	=	=		
A052 - Wintertaling	definitief	600	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	B1	
A056 - Slobeend	definitief	40	gemiddelde	Foerageergebied	=	=	C	



BIJLAGE: INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN NORGERHOLT

Habitattypen

Habitatype ?	Habitatsubtype ?	Status doel ?	Oppervlakte ?	Kwaliteit ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgave ?
H9120 - Beuken-eikenbossen met hulst		definitief	=	>	C	6.14
H91D0 - Hoogveenbossen		ontwerp	=	=	C	

IV

BIJLAGE: INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN LEEKSTERMEERGEBIED

Broedvogels

Soort ?	Status doel ?	Aantal broedparen ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgaven ?
A119 - Porseleinhoen	definitief	2	=	=	C	4.11,W
A122 - Kwartelkoning	definitief	5	=	=	C	4.11,W
A295 - Rietzanger	definitief	70	=	=	C	

Niet-broedvogels

Soort ?	Status doel ?	Populatie ?	Populatie waarde ?	Instandhoudingsdoelstelling ?	Omvang leefgebied ?	Kwaliteit leefgebied ?	Relatieve bijdrage ?	Kernopgaven ?
A041 - Kolgans	definitief	640	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	
A045 - Brandgans	definitief	110	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	
A050 - Smient	definitief	640	gemiddelde	Slaap- en rustplaats en foerageergebied	=	=	C	4.11,W

